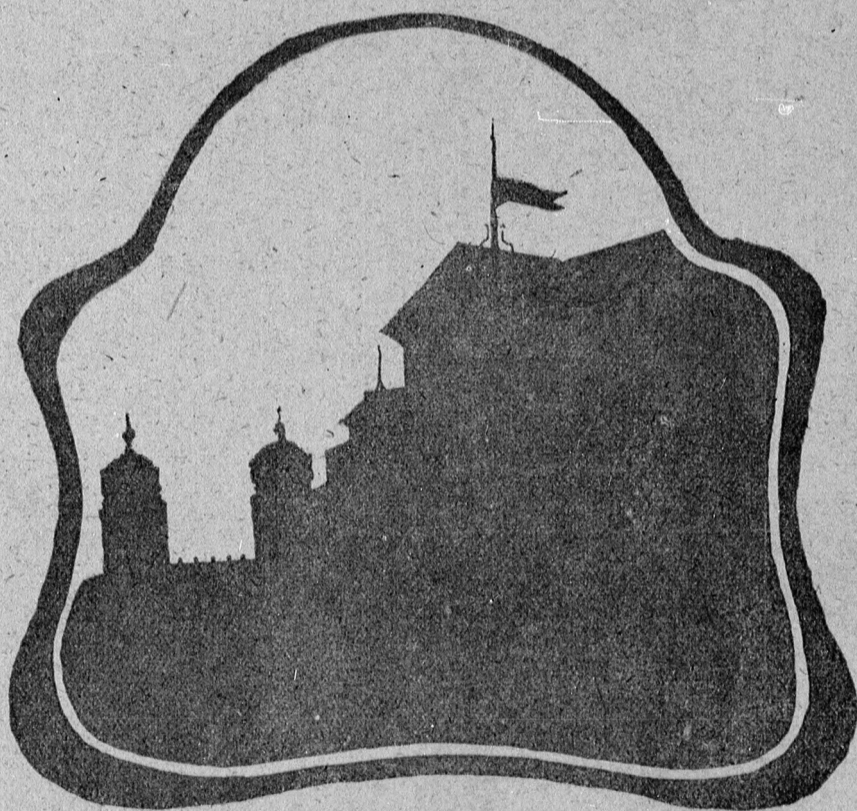

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. K. TÓTH MIHÁLY
tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONGZ ÁKOS
Főleváltáros, tb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓMIVÁLTAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetések felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városhaza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Városi közgyűlés.

— 1913. évi január 30. és folytatólag január hó 31-én és február hó 1-én. —

Városunk törvényhatósági bizottsága három napos közgyűlést tartott január 30., 31. és február hó 1-én. A közgyűléseken *Domahidy Elemér* főispán elnökölt, aki pártatlan igazsággal vezette a közgyűlést és a kellő időben rendes medrűbe terelte a szenvedelmek felfelcsapni akaró hullámain. Tenger sok beszéd hangzott el ezen három nap alatt, amit nem rosszalunk, mert nézetünk szerint azért vannak beválasztva a bizottsági tagok, hogy megvitassák a város közigazgatási, kulturális és közgazdasági ügyeit. Nem volna helyes, ha a bizottsági tag urak mind „fejbőlöntők” volnának; másrészt azonban nagyon kívánatos volna, ha a közgyűlésen minduntalan szereplő bizottsági tagok felszólalásukban a tárgynál maradnának és ne kalandoznának oda nem tartozó területeken; nem is szólva a személyeskedésről, amely elvégre unalmas és bosszantó, ha a kiméletlenségig folytatódik. A „mindennek ellentmondás” szelleme újra észrevehető a közgyűlési teremben és éppen azért ellaposodnak a viták, mint azt legutóbb is láttuk.

A közgyűlés lefolyása egyébként a következő volt. A határozatokat a mostani közgyűléstől kezdve szóról-szóra közöljük minden alkalommal.

1. Polgármesteri jelentés az 1912-ik évi december hónapról.

2/1701—1913. bkgy. Az 1912. évi december hónapról szóló jelentésemet tisztelettel a következőkben terjesztem elő:

Közegészségügy.

A közegészségügyi állapot december hónapban a november hónaphoz képest kedvezőbb volt. A hevenyfertőző betegségek szaporodtak ugyan, de leginkább enyhe lefolyásúak voltak. Előfordult roncsló toroklob 3, vörheny 22, szamarhurut 23, kanyaró 31, gyermekági láz 3, hasihagymáz 1, bányahimlő 4, trahoma 6, járványos fültömírgy 6 esetben.

Halált okozott 6 vörheny, 1 hasihagymáz és 1 gyermekági láz eset. Egyéb betegségek közül leginkább a légzőszervek hurutos és lobbos bántalmi fordultak elő általában enyhe lefolyással. Halálozások száma összesen 149. A piacok vizsgálata rendszeresen megtörtént és kielégítő volt, amennyiben lényeges hiányokat a hatóság nem tapasztalt.

Népesedés.

December hónapban született a város belső és külső területén 254 gyermek, meghalt 149 egyén. Házasságra lépett 71 pár. A kerületi tiszti-orvosok 88 fekvő és 240 fennjáró szegény beteg és városi alkalmazottat gyógykezelték.

Közkórház betegforgalma.

December hónapra átjött 272 beteg. Decemberben felvétetett 326 beteg. Elbocsáttatott 232 egyén. Meghalt 15. Ápolás alatt maradt 215 beteg.

Mentőegyesület működése.

Igénybevette a hatóság 44 esetben; magánosok 39 esetben.

Rendészet.

A rendőség december hónapban letartóztatott lopásért 3, csalásért 3, rendőri kihágásért 233 egyént. Összesen 239 egyént. A királyi ügyésznek átadott 6 egyént. Rendőrileg elintézett 233 ügyet. A városból eltoloncoltak 47, a városon keresztül 52 egyént. Kényszerutlevéllel kiutasítottak 41, összesen 140 egyént.

Iparügy.

A rendőrfőkapitányság, mint I-ső foku iparhatóság 41 egyént látott el különböző iparágak önálló gyakorolhatására iparigazolvánnyal, vagy iparengedéllyel és ezek kiadásával 400 kor. folyt be a házipénztárba ipariskolai célokra. Munkakönyvet kiadtak 50 esetben.

Katonai ügy.

A katonai létszám decemberben: cs. és kir. közös hadseregnél 1341 ember és 489 ló, m. kir. honvédségnél 1800 ember, 749 ló; összesen 3141 ember és 1238 ló. Mind a kettő beszállásolást nyert

2. M. kir. belügyminiszteri leirat a közvágóhid bővítésénél elrendelt pótmunkák költségei fedezete kijelölése iránt.

Határozat.

3/1777—1913. bkgy.

M. kir. belügyminiszter urnak 122,857—1912. III/b) sz. leiratát, mely szerint a 369—12,217—13,433—1912. bkgy. sz. közgyűlési határozat azon részében, amellyel a közvágóhid bővítésénél pótlólag szükségesnek mutatkozott munkálatok kivételére 60,608 koronában megállapított költség engedélyeztetett, jóváhagyott, — a közgyűlés tudomásul veszi; ezen összeg fedezését illetőleg pedig belügyminiszter ur leiratában foglaltakhoz képest és a hivatkozott határozat módosításául a városi tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzóan tett javaslatát elfogadván, kimondja, hogy ezen 60,608 korona költség a közfejlesztmények kiadásaira szükségelt és 365—12,556—13,524—1912. bkgy. sz. határozattal, mely a m. kir. belügyminiszter urnak 128,688—1912. III/b) sz. rendeletével nyert kormányhatósági megerősítést, — engedélyezett 9.500,000 korona függőkölcson összegből fedeztessék.

Ezen határozatot a közgyűlés 15 napi közszemlére kitétel után, kormányhatósági jóváhagyás végett, m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeli.

Miről a városi tanács az iratok visszaadásával további megfelelő eljárás végett, jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

3. M. kir. belügyminiszteri leirat a Zenede városi kezelésbe vétele tárgyában.

Határozat.

4/1556—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottság tudomásul veszi a m. kir. belügyminiszter ur 169,653—1912. sz. leiratát, mellyel a törvényhatósági bizottságnak a Zenede városi kezelésbe átvételére vonatkozó 541—22,525., 22,640—1912. bkgy. sz. alatt hozott határozata kormányhatósági jóváhagyást nyert s elfogadja e leiratban kifejezett kívánalmakat az alábbiak kivételével:

Nem fogadja el a leirat azon kívánalmát, hogy a titkár a szabályzatban megállapított heti 12 óra helyett, heti 10 óra adására köteleztessék, mert a titkárra olyan szerény munkakör vár, hogy tőle annak teljesítése mellett legálább heti 12 órai tanítás követelhető. Nem fogadja el a miniszteri leirat azon kívánalmát sem, hogy a szabályzatba olyan értelmű szöveg tétessék be, mely szerint az igazgató személyi,

vagy tárgyi okokból a megállapított heti 8 órai tanítás kötelezettsége alól felmenthető. Az igazgatónak az adminisztratív teendők végzésénél a titkár és egy őrnök áll segítségére, ennél fogva tőle heti 8 órai tanítás mindenestre megkívánható. A törvényhatósági bizottság a Zenede átvételére vonatkozó határozatába a legnagyobb áldozatkészséget tanúsította s e határozatával nagy összegű évi kiadást vállalt magára. Minthogy az igazgatónak a tanítás alól felmentése esetén a heti 8 órát más tanárra kell bízni, az igazgató felmentése az óradíjak folytán a kiadások emelését jelentené. Ez oknál fogva a szabályzatnak idevonatkozó intézkedését, úgy, amint előző határozatával megállapította, változatlanul megahagyja.

A közgyűlés utasítja a városi tanácsot, hogy a szerződést és a szabályzatot a miniszteri leiratnak és a jelen határozatnak megfelelőleg igazítsa ki és három egyenlő példányban kormányhatósági jóváhagyásra terjessze fel.

Az 541—22,525—22,640—1912. bkgy. sz. határozatban kimondja, hogy a Zenede tényleges átvételét az 1912. év azon napjától tekintve véglegesen befejezettnek, amelyen e határozata kormányhatósági jóváhagyást nyer. — Minthogy azonban az átvétel másol-holnapra megfelelő intézkedések nélkül foganatba nem vehető, a közgyűlés határozatának idézett részét hatályon kívül helyezi s ennek pótlásaként határozatilag kimondja, hogy a Zenede tényleges átvétele a jelen határozat, illetve a szerződés és szervezeti szabályzat kormányhatósági jóváhagyása után következő iskolai év elején veendő foganatba.

A közgyűlés a Zenede tényleges átvételére vonatkozó és az ezzel kapcsolatos intézkedések előkészítése, a költségvetésnek a Zenedére vonatkozó tételei egybeállítására és az érdekeltekkel leendő tárgyalás végett küldöttséget alakít. A küldöttség tagjaiul dr. K. Tóth Mihály tanácsnok, mint elnök, dr. Magoss György tiszti főügyész, Nagy József főszámvevő, továbbá Márk Endre, Jánosi Zoltán biz. tag urakat kéri fel és bizza meg. Megbizza a városi tanácsot, hogy a Zenede tényleges átvételét s ezzel kapcsolatban a Zenede ingó- és ingatlan vagyonának birtokbavételét teljesítse.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kiteendő s annak lejártával, az esetleg beérkező felebbvezésekkel együtt, kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

Miről a városi tanács az összes iratok visszaadásával, továbbá a debreceni Zenede-egylet választmányára, a nevezett urak jegyzőkönyvi kivonaton és a kiadóhivatal, a küldöttség név-

2 tábornok, 5 törzstiszt, 69 főtiszt, 1200 legény. Szállásolva volt a lovassági barakkokban 135 ló; a cs. és kir. 7-ik huszárezredből a Salétrom-laktanyában 70 ló a m. kir. 2-ik honvédhuszár-ezredtől, a Ghillányi-laktanyában 60 ember a m. kir. honvéd gyalogezredtől és 1300 ember a nyulasi barakkokban a 39-ik gyalogezredtől. Utóállítás volt, 2 helybeli, 5 idegen egyén.

Adóügy.

A város lakossága december hóban befizetett a városi adópénztárba:

Allami adó és kamat fejébe	153,706	kor.	32 f.
Orsz. betegápolási pótdóba	6,930	„	03 f.
Hadmentességi díjba	2,883	„	65 f.
Fegyveradóba	70	„	— f.
Idegen adó és illetékbe	2,908	„	41 f.
Országos gazdasági, munkás és cseléd segélypénztári jár.	214	„	80 f.
Keresk. és iparkam. illetékbe	1,074	„	98 f.
Nyírvizszabályozási járuléka	5,200	„	89 f.
Utadóba	11,111	„	69 f.
Ebadóba	283	„	— f.
Egyházi adóba	15,080	„	78 f.
Végrehajtási költségbe	4,371	„	93 f.
2%-os ipariskolai adóba	2,231	„	56 f.
2%-os tűziváltásba	2,231	„	56 f.
3½%-os alamizsna váltásba	3,905	„	22 f.
43½%-os községi pótdóba	48,537	„	71 f.

Középitkezés és erdészet.

A középitkezésre vonatkozólag megemlítem, hogy jelenleg a városi vízvezeték munkái vannak folyamatban és úgy a vízvezeteki csövek lefektetése, mint a gépház és viztorony felszerelése, illetve építése befejezéshez közel áll.

A Piacz-utca 26—28. sz. városi bérház építése szintén a teljes befejezéshez közelg.

Erdészetre vonatkozólag megemlíteni valóm nincs azonkívül, hogy a rendes fakitermelés folyamatban van.

Községi bíróság ügyforgalma.

November hóról hátralék nem maradt. Decemberben érkezett 257 drb új panasz. Ebből elintéztettek ítélettel 105, egyezséggel 37 ügyet; megszűnt 115. Hátralék nem maradt. Vidéki megkeresés 23 érkezett. Végrehajtást rendeltek 24 esetben, fogantositottak 23-at. Árverés rendeltetett 29 esetben. Felebhezés 18 érkezett be.

A Jeney Géza ur halálával megüresedett főszámvevői állásra Domahidy Elemér főispán ur ó méltósága Nagy József helybeli pénzügyigazgató helyettes urat nevezte ki december 3-án, aki azonban súlyos betegsége miatt állását csak 1913 január hó 7-én foglalhatta el.

December 13-án folyt le a törvényhatósági bizottsági tag választás az időközben megürült helyekre. Megválasztottak: az I. Csapó-utcai kerületben Than Gyula; a IV. Piac-utcai kerületben Wilhelms Emil; az V. Varga-utcai kerületben Bernhardt Sándor.

Jelentem végül, hogy a m. kir. földmivelésügyi miniszter urnak az idevonatkozó törvény végrehajtása tárgyában kiadott 13,533/IV.—4—1912. eln. sz. rendelete folytán Szurgoth Jenő kir. gazdasági fel-

ügyelő urnak a törvényhatósági bizottsági közgyűlésekre behívása iránt intézkedtem.

*

A polgármesteri jelentéssel kapcsolatokban *Jánosi Zoltán* biz. tag két rendbeli indítványt terjeszt elő. A jelentésben említett főszámvevői kinevezéssel kapcsolatban örömet fejezi ki, hogy *Nagy József* főszámvevőben kiváló szakembert, kipróbált munkatérőt nyert a város közönsége, aki áldozatot hozott, mikor a városhoz jött. Amennyiben, ha az állam kötelékébe maradna, csakhamar a VI-ik fizető osztályba lépne. Új állásában azonban csak a VII-ik fizető osztály 3-ik fokozatának megfelelő fizetést kap. Hogy tehát a város biztosítsa magának az új főszámvevő nagy szaktudását, indítványozza, szavazzon meg a közgyűlés a főszámvevő fizetésének 8000 koronára kiegészítésére 720 korona személyi pótlékot.

A novemberi közgyűlésen a törvényhatósági bizottság elhatározta, hogy a napidijasoknak 1912. évi július hó 1-től kezdődőleg évi 300 korona lakbért szavaz meg. E határozat jóváhagyását illetőleg döntés még nem történt, de eltelt a 40 nap is, amely idő alatt a miniszternek nyilatkozni kellett volna. A határozat tehát a törvény értelmében végrehajtható. Indítványozza, mondja ki a közgyűlés, hogy a napidijasok részére az 1912-ik év második felére 150 korona lakbért kiutalványoz.

Zellinger Ede törvényhatósági bizottsági tag a köztisztasági vállalat működését kifogásolja.

Kovács József polgármester türelemre kéri felszólalót. A vállalat csak az általános burkolási program végrehajtása után végezheti teendőit kifogástalanul.

Lukács Béla törv. biz. tag a közlelmezési viszonyok javulását sürgeti. A közlelmezési bizottság meg van alakítva, de nem működik; szükség volna a közlelmezési és szociálpolitikai ügyosztály felállítására.

Kovács József polgármester kijelenti, hogy a közlelmezési bizottságot minden egyes adott esetben összehívja.

Határozal.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a bemutatott jelentést tudomásul veszi, a *Jánosi Zoltán* biz. tag mindkét indítványát elfogadja és ehhez képest kimondja, hogy:

1. Nagy József újonnan kinevezett főszámvevőnek 720 korona, nyugdíjba is beszámítható személyi pótlékot engedélyez.

2. Utasítja a városi tanácsot, hogy arra tekintettel, miszerint a napidijasok lakbére tárgyában hozott közgyűlési határozat elintézését illetőleg a belügyminiszter ur a törvény szerinti 40 napon belül nem nyilatkozott, a napidijasok részére az 1912-ik év második felére járó 150 korona lakbér kiutalása érdekében intézkedjék.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kitétel után s az ellene esetleg beérkező felebhezéssel együtt, jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeltetik.

Miről a városi tanács értesítettik.

2. M. kir. belügyminiszteri leirat a közvágóhid bővítésénél elrendelt pótmunkák költségei fedezete kijelölése iránt.

Határozat.

3/1777—1913. bkgy.

M. kir. belügyminiszter urnak 122,857—1912. III/b) sz. leiratát, mely szerint a 369—12,217—13,433—1912. bkgy. sz. közgyűlési határozat azon részében, amellyel a közvágóhid bővítésénél pótlólag szükségesnek mutatkozott munkálatok kivételére 60,608 koronában megállapított költség engedélyeztetett, jóváhagyott, — a közgyűlés tudomásul veszi; ezen összeg fedezését illetőleg pedig belügyminiszter ur leiratában foglaltakhoz képest és a hivatkozott határozat módosításául a városi tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzóan tett javaslatát elfogadván, kimondja, hogy ezen 60,608 korona költség a közfejlesztmények kiadásaira szükségelt és 365—12,556—13,524—1912. bkgy. sz. határozattal, mely a m. kir. belügyminiszter urnak 128,688—1912. III/b) sz. rendeletével nyert kormányhatósági megerősítést, — engedélyezett 9.500,000 korona függőkölcson összegből fedeztessék.

Ezen határozatot a közgyűlés 15 napi közszemlére kitétel után, kormányhatósági jóváhagyás végett, m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeli.

Miről a városi tanács az iratok visszaadásával további megfelelő eljárás végett, jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

3. M. kir. belügyminiszteri leirat a Zenede városi kezelésbe vétele tárgyában.

Határozat.

4/1556—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottság tudomásul veszi a m. kir. belügyminiszter ur 169,653—1912. sz. leiratát, mellyel a törvényhatósági bizottságnak a Zenede városi kezelésbe átvételére vonatkozó 541—22,525., 22,640—1912. bkgy. sz. alatt hozott határozata kormányhatósági jóváhagyást nyert s elfogadja e leiratban kifejezett kívánalmakat az alábbiak kivételével:

Nem fogadja el a leirat azon kívánalmát, hogy a titkár a szabályzatban megállapított heti 12 óra helyett, heti 10 óra adására köteleztessék, mert a titkárra olyan szerény munkakör vár, hogy tőle annak teljesítése mellett legalább heti 12 órai tanítás követelhető. Nem fogadja el a miniszteri leirat azon kívánalmát sem, hogy a szabályzatba olyan értelmű szöveg tétessék be, mely szerint az igazgató személyi,

vagy tárgyi okokból a megállapított heti 8 órai tanítás kötelezettsége alól felmenthető. Az igazgatónak az adminisztratív teendők végzésénél a titkár és egy irtok áll segítségére, ennél fogva tőle heti 8 órai tanítás mindenestre megkívánható. A törvényhatósági bizottság a Zenede átvételére vonatkozó határozatába a legnagyobb áldozatkészséget tanúsította s e határozatával nagy összegű évi kiadást vállalt magára. Minthogy az igazgatónak a tanítás alól felmentése esetén a heti 8 órát más tanárra kell bízni, az igazgató felmentése az óradijak folytán a kiadások emelését jelentené. Ez oknál fogva a szabályzatnak idevonatkozó intézkedését, úgy, amint előző határozatával megállapította, változatlanul meg hagyja.

A közgyűlés utasítja a városi tanácsot, hogy a szerződést és a szabályzatot a miniszteri leiratnak és a jelen határozatnak megfelelőleg igazítsa ki és három egyenlő példányban kormányhatósági jóváhagyásra terjessze fel.

Az 541—22,525—22,640—1912. bkgy. sz. határozatban kimondja, hogy a Zenede tényleges átvételét az 1912. év azon napjától tekintve véglegesen befejezettnek, amelyen e határozata kormányhatósági jóváhagyást nyer. — Minthogy azonban az átvétel másol-holnapra megfelelő intézkedések nélkül foganatba nem vehető, a közgyűlés határozatának idézett részét hatályon kívül helyezi s ennek pótlásaként határozatilag kimondja, hogy a Zenede tényleges átvétele a jelen határozat, illetve a szerződés és szervezeti szabályzat kormányhatósági jóváhagyása után következő iskolai év elején veendő foganatba.

A közgyűlés a Zenede tényleges átvételére vonatkozó és az ezzel kapcsolatos intézkedések előkészítése, a költségvetésnek a Zenedére vonatkozó tételei egybeállítására és az érdekeltekkel leendő tárgyalás végett küldöttséget alakít. A küldöttség tagjaiul dr. K. Tóth Mihály tanácsnok, mint elnök, dr. Magoss György tiszti főügyész, Nagy József főszámvevő, továbbá Márk Endre, Jánosi Zoltán biz. tag urakat kéri fel és bizza meg. Megbizza a városi tanácsot, hogy a Zenede tényleges átvételét s ezzel kapcsolatban a Zenede ingó- és ingatlan vagyonának birtokbavételét teljesítse.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kiteendő s annak lejártával, az esetleg beérkező felebbvezésekkel együtt, kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

Miről a városi tanács az összes iratok visszaadásával, továbbá a debreceni Zenede-egylet választmányára, a nevezett urak jegyzőkönyvi kivonaton és a kiadóhivatal, a küldöttség név-

jegyzékének nyilvántartása végett, láttamozás utján értesítendő.

4. Az 548—1912. bkgy. sz. határozat folytán beterjeszti a tanács az Aczél Géza főmérnök külön díjazására vonatkozó iratokat.

Határozat.

6/24,817—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanács azon jelentését, hogy Aczél Géza főmérnök az általa felvett 5000 koronát készpénzben befizette a házipénztárba, tudomásul veszi a polgármester ur válaszával.

Miről a városi tanács és a polgármester ur jegyzőkönyvi kivonaton értesítettnek.

5. Az 549—1912. bkgy. sz. határozat folytán beterjeszti a tanács a Piac-utcai 26—28. sz. városi bérház építésére vonatkozó iratokat.

Határozat.

7/1744—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanács beterjesztését tudomásul veszi. Megbizzá, hogy a hitel elszámolást megsürgetve, hasson oda, hogy a hiány megtéríttessék oly módon, hogy a várost semminemű károsodás ne érje. Egyidejűleg a tett indítvány folytán, miután Aczél Géza főmérnök eljárásában fegyelmi vétség tényálladékaikat látja fenforogni, ellene a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendeli. Egyszersmind megbizzá a tanácsot, hogy a vizsgálat adatai alapján, a tisztí főügyész meghallgatása után, tegyen arról is jelentést, hogy Molnár István építész ellen a a bűnvádi feljelentés megtehető-e. Miről a városi tanácsot értesíti.

6. Tanácsi előterjesztés a honvéd gyalogsági, honvéd lovassági és a honvéd tüzérségi laktanyák elhelyezése tárgyában.

Határozat.

26/1772—1913. bkgy.

A bizottsági közgyűlés a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyező javaslatát elfogadja és elhatározza, hogy a létszámfelemlés és egy honvéd tüzérezrednek városunkban felállítása folytán szükségessé vált új honvéd gyalogsági és tüzérségi laktanyának a baromvásártérnek a balmazujvárosi-ut déli oldalán, a régi téglavető és a balmazujvárosi-ut között elterülő, magasabb fekvésű, a város tulajdonot képező területre leendő kihelyezésével felszabadult jelenlegi baromvásártéren, a honvéd lovassági laktanyát, pedig a hajdubö-

szörményi-utról keletre, a Nagyerdő és az új gyalogsági barakkok közt elterülő nyulási területen fogja felépíttetni, körülbelül 7.000,000 korona költséggel.

Minélfogva megbizzá a közgyűlés Tóásó Pál budapesti építész, hogy a laktanyák vázlat-tervét és a tervezési egyéb tervezetet, költségvetését, munkatervet, a részletrajzoknak, továbbá a vállalkozónak egy teljes tervpéldányt, a laktanya árlejtéséhez szükséges összes kiírási műveleteket készítse el, a laktanyák helyi, állandó felügyelettel járó művezetését és felülvizsgálatát annak idején teljesítse. Megbizzá továbbá, hogy az 1895. évi XXXIX. t.-c. 4. §-ára vonatkozó végrehajtási utasítás 5. pontjában megjelölt építész gyanánt az összes helyi egyes bizottsági tárgyalásokon közreműködjön, ott a város érdekeit, különösen műszaki szempontokból védje meg és gazdasági érdekeit mozdítsa elő. Az építkezés ügyében szükséges összes utasításokat saját költségén teljesítse; végül pedig a kész laktanyáknak a katonai hatóságnak való átadásánál, nemkülönben a laktanyák építése érdekében az illetékes katonai hatóságoknál járjon el; szóval mindama köteleltségek összeségét viselje, amelyek a laktanyák építésénél sikere és gazdaságos megoldása érdekében bármikor felmerülnek.

A fent részletezett összes, mindhárom laktanya építkezésénél felmerülő mindennemű előmunkálatok teljesítéséért Tóásó Pál építésznek a laktanyák összes építési költségeinek 3%-át, ezenfelül a beszállásolási törvényben elő nem irt, hanem szabad megegyezés alapján épített létesítményekért, amelyeknek bekerülési végösszegét a m. kir. honvédelmi miniszterium engedélyezi, 1%-át állapítja meg munkadíjúl, akként azonban, hogy ha a bekerülési végösszeg a 7.000,000 koronát meghaladná, a 3% a 7.000,000 koronán felül fel nem számítható.

Végül felhatalmazza a városi tanácsot, hogy a további előmunkálatokat teljesítse és a részletes terveket és költségvetést ide, jóváhagyás végett mielőbb terjessze be.

Miről a városi tanács az ügyiratok visszaadása mellett, továbbá Tóásó Pál építész határozatilag értesítettnek.

7. Ugyanaz a Meszena-alaphól 5000 korleírása tárgyában.

Határozat.

29/1231—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanács jelentését, a jog- és pénzügyi bizottság javaslatával tudomásul veszi. Elrendeli ehhez képest, hogy a Debreczeni Ipari Hitelszövetkezet kebelében ala-

jegyzékének nyilvántartása végett, láttamozás útján értesítendő.

4. Az 548—1912. bkgy. sz. határozat folytán beterjeszti a tanács az Aczél Géza főmérnök külön díjazására vonatkozó iratokat.

Határozat.

6/24,817—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanács azon jelentését, hogy Aczél Géza főmérnök az általa felvett 5000 koronát készpénzben befizette a házipénztárba, tudomásul veszi a polgármester ur válaszával.

Miről a városi tanács és a polgármester ur jegyzőkönyvi kivonaton értesítettnek.

5. Az 549—1912. bkgy. sz. határozat folytán beterjeszti a tanács a Piac-utcai 26—28. sz. városi bérház építésére vonatkozó iratokat.

Határozat.

7/1744—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanács beterjesztését tudomásul veszi. Megbizzá, hogy a hitel elszámolást megsürgetve, hasson oda, hogy a hiány megtéríttessék oly módon, hogy a várost semminemű károsodás ne érje. Egyidejűleg a tett indítvány folytán, miután Aczél Géza főmérnök eljárásában fegyelmi vétség tényálladékaait látja fenforogni, ellene a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendeli. Egyszersmind megbizzá a tanácsot, hogy a vizsgálat adatai alapján, a tisztí főügyész meghallgatása után, tegyen arról is jelentést, hogy Molnár István építész ellen a a bűnvádi feljelentés megtehető-e. Miről a városi tanácsot értesíti.

6. Tanácsi előterjesztés a honvéd gyalogsági, honvéd lovassági és a honvéd tüzérségi laktanyák elhelyezése tárgyában.

Határozat.

26/1772—1913. bkgy.

A bizottsági közgyűlés a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyező javaslatát elfogadja és elhatározza, hogy a létszámfelemelés és egy honvéd tüzérezrednek városunkban felállítása folytán szükségessé vált új honvéd gyalogsági és tüzérségi laktanyának a baromvásártérnek a balmazujvárosi-ut déli oldalán, a régi téglavető és a balmazujvárosi-ut között elterülő, magasabb fekvésű, a város tulajdonot képező területre leendő kihelyezésével felszabadult jelenlegi baromvásártéren, a honvéd lovassági laktanyát, pedig a hajdubö-

szörményi-utról keletre, a Nagyerdő és az új gyalogsági barakkok közt elterülő nyulasi területen fogja felépíttetni, körülbelül 7.000,000 korona költséggel.

Minélfogva megbizzá a közgyűlés Tóásó Pál budapesti építész, hogy a laktanyák vázlat-tervét és a tervezési egyéb tervezetet, költségvetését, munkatervet, a részletrajzoknak, továbbá a vállalkozónak egy teljes tervpéldányt, a laktanya árlejtéséhez szükséges összes kiírási műveleteket készítse el, a laktanyák helyi, állandó felügyelettel járó művezetését és felülvizsgálatát annak idején teljesítse. Megbizzá továbbá, hogy az 1895. évi XXXIX. t.-c. 4. §-ára vonatkozó végrehajtási utasítás 5. pontjában megjelölt építész gyanánt az összes helyi egyes bizottsági tárgyalásokon közreműködjön, ott a város érdekeit, különösen műszaki szempontokból védje meg és gazdasági érdekeit mozdítsa elő. Az építkezés ügyében szükséges összes utasításokat saját költségén teljesítse; végül pedig a kész laktanyáknak a katonai hatóságnak való átadásánál, nemkülönben a laktanyák építése érdekében az illetékes katonai hatóságoknál járjon el; szóval mindama köteleességek összeségét viselje, amelyek a laktanyák építésénél sikere és gazdaságos megoldása érdekében bármikor felmerülnek.

A fent részletezett összes, mindhárom laktanya építkezésénél felmerülő mindennemű előmunkálatok teljesítéséért Tóásó Pál építésznek a laktanyák összes építési költségeinek 3%-át, ezenfelül a beszállásolási törvényben elő nem írt, hanem szabad megegyezés alapján épített létesítményekért, amelyeknek bekerülési végösszegét a m. kir. honvédelmi miniszterium engedélyezi, 1%-át állapítja meg munkadíjúl, akként azonban, hogy ha a bekerülési végösszeg a 7.000,000 koronát meghaladná, a 3% a 7.000,000 koronán felül fel nem számítható.

Végül felhatalmazza a városi tanácsot, hogy a további előmunkálatokat teljesítse és a részletes terveket és költségvetést ide, jóváhagyás végett mielőbb terjessze be.

Miről a városi tanács az ügyiratok visszadása mellett, továbbá Tóásó Pál építész határozatilag értesítettnek.

7. Ugyanaz a Meszena-alaphól 5000 kor. leírása tárgyában.

Határozat.

29/1231—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanács jelentését, a jog- és pénzügyi bizottság javaslatával tudomásul veszi. Elrendeli ehhez képest, hogy a Debreczeni Ipari Hitelszövetkezet kebelében ala-

kult „Csizmadia termelőszövetkezet“-nél, a Meszena-alapítvány terhére a 203/9135—1903. bkgy. számú határozattal jegyzett 20 drb, a 250 kor., együtt 5000 korona névértékű, értékét vesztett üzletrész tőkéje, az előbb említett Meszena-alap vagyonaiból irassék le. A további intézkedésekkel a közgyűlés a városi tanácsot megbizsa. — Miről a városi tanácsot az ügyiratokkal értesíti.

8. Ugyanaz a Piac-utca 83—85. sz. telkek között utcanyitás folytán értékelkedési illetékekkel megrovandó telkek kijelölése tárgyában.

Határozat.

30/1673/1674—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottságnak egybehangzó javaslata elfogadásával és a bemutatott terv jóváhagyásával, kimondja, miszerint a Piac-utcát a Vörösmarty-utcával összekötni tervezett és időközben Király-utcának elnevezett új utca megnyitása folytán az értékelkedési járulékot:

a Piac-utca 83. sz. és ezen utca s a Király-utca sarkán levő, a dr. Horváth Károly tulajdonát képező házig terjedő Lovász János tulajdonában levő területre, a Piac-u. 85. sz. a Wiener Adolf tulajdonát képező házastelekre és az ennek szomszédságában levő Ungár Jenő tulajdonát képező házastelekre, valamint a Békés Emil és neje tulajdonát képező Vörösmarty-u. 1. sz., a Székely János és neje tulajdonát képező Vörösmarty-u. 3. sz., az N. Papp Péter tulajdonát képező Vörösmarty-u. 5. sz., az özv. Márkus Mihályné Kiss Sára tulajdonát képező Vörösmarty-u. 7. sz., a Varga Lajosné Major Ágnes tulajdonát képező Vörösmarty-utca 21. sz., a Blattner Gyuláné Nagy Mária tulajdonát képező Vörösmarty-u. 10. sz. és végül a Tiszai Istvánné Pinczés Imréné, Tiszai Imre és Molnár Mihályné közös Vörösmarty-utca 12. sz. telkére kívánja kivetni.

Megbizsa a városi tanácsot, hogy ezen határozat jogerőre emelkedése után a 413/18,278—1911. bkgy. sz. alatt a város területén fekvő ingatlanok értékelkedése után kiszabandó járulékokról alkotott szabályrendeletben foglalt megfelelő további intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg. Ezen határozatot 15 napi közszemlére kitéteni rendeli.

Miről a városi tanácsot az ügyiratokkal, továbbá a fent megnevezett házastelkek tulajdonosait és pedig utóbbiakat arról értesíti, hogy ezen határozat ellen a kézbesítést követő naptól számított 15 napon belül a m. kir. belügyminiszter urhoz intézendő és a városi tanácsnál beadandó felebbezésnek van helye.

9. Ugyanaz az Országos birói és ügyészi egyesület internátusa részére felajánlott terület átengedésére a névszerinti szavazás megtartása iránt.

Határozat.

31/785—1913. bkgy.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi tanács egyező javaslatának elfogadásával, a megtartott névszerinti szavazás eredményéhez képest, a város tulajdonát képező, a m. kir. állami gyermekmenhely mellett levő és a debreczeni 9216. sz. tjkönyvben foglalt városi tulajdont képező területből, a mérnöki hivatal által az 1912. évi november 27-ik napján kiállított vázlatrajz alapján, 2000 □-öl területnek feltüntetett 11,769/a. h. r. sz. alatt foglalt résznek az országos birói és ügyészi egyesület céljaira átengedését ezennel elhatározza.

Megbizsa a városi tanácsot, hogy ezen határozat jogerőre emelkedése után a további megfelelő intézkedéseket a saját hatáskörében tegye meg. Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kitéteni, azután pedig kormányhatósági jóváhagyás végett m. kir. belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeltetik.

Miről a városi tanácsot az ügyiratokkal és az Országos birói és ügyészi egyesületet Grecsák Károly kir. kuriai bíró ur útján értesíti.

10. Ugyanaz a Széchenyi-utca 15. sz. ház megvétele tárgyában.

Határozat.

32/1596—1913. bkgy.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi tanács egyező javaslatának elfogadásával, a megtartott névszerinti szavazás eredményéhez képest, a dr. Varga Kálmán és társai debreczeni lakosok tulajdonát képező Széchenyi-utca 15. sz. házasteleknek, a 195—1912. bkgy. sz. határozattal elrendelt kisajátítási eljárás mellőzésével, a Piac-utcával párhuzamosan haladó parallel utca megnyitása céljából, a szépitési és kisajátítási alap terhére a telek forgalmi értékének megfelelő 160,000 koronáért a város részére leendő megvételét elhatározza.

Megbizsa a városi tanácsot, hogy ezen határozat jogerőre emelkedése után, a további megfelelő intézkedéseket a saját hatáskörében tegye meg. Ezen határozatot 8 napon belül 15 napi közszemlére kiteni és ennek eltelté után, az ellene netán beérkezendő felebbezéssel együtt, kormányhatósági jóváhagyás végett a

m. kir. belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli.

Miről a városi tanácsot az ügyiratokkal, s a telektulajdonosokat értesíti.

11. Ugyanaz a Móré kiskoruaktól árverésen 11,100 korona vételárért megvásárolt libakerti ingatlan vételi jogügyletének jóváhagyása és arra a névszerint szavazás megtartása iránt.

Határozat.

33/1597—1913. bkgy.

A közgyűlés a jcg- és pénzügyi bizottság, valamint a városi tanács egyező javaslata elfogadásával, a megtartott névszerint szavazás eredményéhez képest, a kiskoru Móré gyermek tulajdonát képező s a debreczeni 6369. sz. tjkönyvben A + 1—2. sor, 4340. és 4341. hrsz. alatt foglalt 400 □-öl területűnek kitüntetett libakerti, Vida-u. 6. sz. házasteleknek a város részére megszerzését, minthogy a szóban levő telek utcavonalba esik s az ingatlan megvétele folytán a Libakert rendezése válik lehetővé és tekintettel arra, hogy az ingatlan 11,1000 kor. vételára a városra igen előnyösnek mondható, a szépítési és kisajátítási alap részére ezennel elhatározza, illetőleg a vételt jóváhagyja.

Megbizza a városi tanácsot, hogy ezen határozat jogerőre emelkedése után a további megfelelő intézkedéseket a saját hatáskörében tegye meg.

Ezen határozatot 8 napon belül 15 napi közszemlére kitenni rendeli. — Miről a városi tanácsot az ügyiratokkal értesíti.

12. Ugyanaz özv. Kiss Dánielné tulajdonát képező Arany János-utca 26. sz. házasteleknek 56,000 koronáért megszerzése tárgyában.

Határozat.

36/1781—1913. bkgy.

A közgyűlés a jcg- és pénzügyi bizottság, valamint a városi tanács egyező javaslata elfogadásával, a megtartott névszerint szavazás eredményéhez képest, az özv. Kiss Dánielné debreczeni lakos tulajdonát képező Arany János utca 26. sz. házasteleknek, az 570/24,296—1912. bkgy. sz. határozat hatályon kívül helyezése mellett, 56,000 koronáért utcanyitás céljaira a szépítési és kisajátítási alap részére leendő megvételét elhatározza, azért, mert azon reményben van, hogy a mérnöki hivatal becsüje és a tulajdonos által kért vételár-különbözetet a kisajátítási eljárás költségei teljesen felémészténék.

Megbizza a városi tanácsot, hogy ezen határozat jogerőre emelkedése után, a további

megfelelő intézkedéseket a saját hatáskörében tegye meg. Ezen határozatot 8 napon belül 15 napi közszemlére kitenni s annak eltelte után, az ellene netán beérkező felebbezéssel együtt, kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli. — Miről a városi tanácsot az ügyiratokkal és özv. Kiss Dánielné debreczeni lakost értesíti.

13. Ugyanaz a Czeglédy András tulajdonát képező Vörösmarty-utca 23. sz. házastelek megszerzése tárgyában.

Határozat.

37/1752—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanács javaslatának elfogadásával, a névszerint szavazás eredményéhez képest, Czeglédy András tulajdonát képező Vörösmarty-utca 23. számú házasteleknek, a Piac-utcával párhuzamosan megnyitandó utca szélesítése céljából 35,000 koronáért való megvételét ezennel elhatározza. Elhatározza pedig azért, mert a kért vételarat a telek forgalmi értékének megfelelőnek tartja. Megbizza a városi tanácsot, hogy ezen határozat jogerőre emelkedése után, a további megfelelő intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg. Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kitétetni rendeli. — Miről a városi tanácsot az ügyiratokkal és Czeglédy Andrást értesíteni rendeli.

14. A tanács beterjeszti a bérhátralékok kimutatását.

Határozat.

38/1780—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi tanács egybehangzó javaslatának elfogadásával, az 1912. évi bérhátralékosokról a számvevőség által készített kimutatásokat tudomásul veszi és felhívja a városi tanácsot a hátralékok erélyes behajtása végett szükséges intézkedések megtételére.

Miről a városi tanácsot az ügyiratok kapcsán értesíti.

15. A városi tanács bemutatja a tiszti fő-ügyésznek a város peres és perenkívül ügyeinek állásáról szóló évi jelentését.

Határozat.

39/1783—1913. bkgy.

A közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi tanács egybehangzó javaslata-

tának elfogadásával, a város 1912. évi peres és perenkivüli ügyeinek állapotáról szóló s a tiszti-főügyész által készített kimutatást tudomásul veszi.

Miről a városi tanácsot az ügyiratok kapcsán értesíti.

16. Tiszti főügyész helyettesének a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányába az 1876. évi VI. t.-c. 55. §. értelmében az 1913. évre kijelölése.

Határozat.

40/1593—1913. bkgy.

A közgyűlés az előterjesztés folytán, az 1876. évi VI. t.-c. 55. §-a alapján, dr. Magoss György tiszti főügyész helyetteséül a közigazgatási bizottság fegyelmi választmányába, akadályoztatása vagy netán érdekeltsege esetén, az 1913. évre dr. Dóczy Emil tiszti alügyészt, tb. főügyészüll jelölte ki.

Miről a város közigazgatási bizottsága, a városi tanács, dr. Magoss György főügyész, dr. Dóczy Emil tb. főügyész, tiszti alügyész urak határozatilag értesítettnek.

17. A választott bizottsági tagok 1913. évre kiigazított névjegyzékének bemutatása.

Határozat.

41/1515—1913. bkgy.

A közgyűlés az igazoló-választmány által beterjesztett 1913. évi választott bizottsági tagok névjegyzékét tudomásul veszi és ugyancsak tudomásvétel végett két egyenlő példányban a m. kir. belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli.

Az igazoló-választmánynak 5—1912. vál. sz. alatt hozott határozata ellen, törvényes határidőben felebbezés adatott be; azonban a 22,915—1905. B. M. rendelet szerint a megválasztott bizottsági tagok, tekintet nélkül a választás ellen beadott felebbezésekre, a közgyűlésekre azonnal és mindaddig behívandók, míg választásuk meg nem semmisítettett.

18. A szakbizottságok ujjalakítása, illetve kiegészítése.

Világítási bizottság:

Határozat.

20—1913. bkgy.

A szavazás eredményének bejelentése után, főispán ur Muraközy László bizottsági tagot szavazattöbbséggel a világítási bizottságba megválasztottnak jelenti ki. Megbízata 1914. évi december hó 31-ig tart.

Egészségügyi bizottság:

Határozat.

13—1913. bkgy.

A közgyűlés az 1876. évi XIV. t.-c. 163. §-a, illetve az érvényben levő szervezeti szabályrendelet 57. §-a alapján a 16—1912. bkgy. sz. határozattal alakított egészségügyi bizottságba, a törvényhatósági bizottság tagjai sorából kimaradt dr. Ujlaki Hugó helyére, közfelkiáltással, egyhangulag dr. Ujjalussy József biz. tagot küldi ki. Megbízata 1914. évi december hó 31-éig tart.

Építési bizottság:

Határozat.

14—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanács előterjesztését tudomásul veszi és elnöklő főispán ur Bernhardt Sándor bizottsági tagot az 1915. évi december hó 31-én lejárandó megbizással az építési bizottság tagjául egyhangulag megválasztottnak bejelenti.

Földadó-bizottság:

Határozat.

15—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanács előterjesztését tudomásul veszi és az 1909. évi V. t.-c. 9. §-a alapján alakított földadó-bizottságban megürült 4 póttagsági helyre Benkő János, Geréby Pál, Salánky Ferenc és Gyarmathy István bizottsági tagokat egyhangulag beválasztja. — Egyidejüleg a dr. Megyery Pál és id. Zöld Mihály által betöltött rendes tagsági helyre javaslatba hozott ifj. Jóna János és Kertész János póttagokat egyhangulag megválasztja és így nevezettek a póttagok sorából törlendők lesznek.

Kórházi bizottság:

Határozat.

17—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanács előterjesztését elfogadva, az 1915. évi december hó 31-én lejárandó megbizással a közkórházi bizottság tagjául dr. Ujjalussy József bizottsági tagot egyhangulag megválasztja.

Szegényügyi bizottság:

Határozat.

18—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanács előterjesztését magáévá tevén, a szegényügyi bizottság tag-

jaiul az 1914. évi december 31-én lejárandó megbizással Vadon Sándor és Geréby Pál biz. tagokat egyhangulag megválasztja.

N y u g d i j e l l e n ő r z ő - b i z o t t s á g :

Határozat.

9/1769—1913. bkgy.

A közgyűlés annak előrebocsátása mellett, hogy a nyugdíjjogosult tisztviselők, segéd- és kezelő-személyzet részéről az 1913. év folyamára Roncsik Lajos árvaszéki elnök, Rostás István főkapitány és Takács Bálint iktató választottak meg, míg a főszámvevő ott meghívás folytán jelenik meg, — polgármester ur ajánlatára az 1913. év folyamára egyhangulag megválasztja Lestyán Adorján, Muraközy László, dr. Bacsó Dezső, Békés Lajos és Freund Jenő bizottsági tagokat.

S z i n h á z i b i z o t t s á g :

Határozat.

12—1913. bkgy.

A szavazás eredményének bejelentése után, főispán ur a legtöbb szavazatot nyert 18 bizottsági tagot, névszerint: Csurka István, Domahidy Elemér, dr. Freund Jenő, dr. Fráter Imre, Jánosi Zoltán, dr. Kenézy Gyula, Kernhoffer József, Komlóssy Dezső, Löfkovits Arthur, Zádor Lajos, Márk Endre, Muraköty László, Publig Ernő, dr. Petzkó Ernő, Szávay Gyula, Szent-Királyi Tivadar, Szilágyi Imre és Tóth István bizottsági tagokat az 1913. évre a színházi bizottságba beválasztottaknak jelenti ki.

Miről a városi tanács, a kiadóhivatal és a megválasztott bizottsági tagok jegyzőkönyvi kivonaton értesítetnek.

S z á m o n k é r ő s z é k.

Határozat.

10—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés az 1886. évi XXI. t.-c. 57. §-a szerint alakítandó számonkérő szék tagjaiul egyhangu közfelkiáltással Somogyi Pál és dr. Nagy Lajos törvényhatósági bizottsági tagokat az 1913-ik évre kiterjedő megbizással megválasztja.

Miről a városi tanács, a kiadóhivatal, Körner Adolf főjegyző és a megválasztott bizottsági tag urak értesítetnek.

E s k ü d t k é p e s e g y é n e k ö s s z e -
i r á s á t t e l j e s i t ő b i z o t t s á g :

Határozat.

8—1913. bkgy.

Mint hogy a megüresedett bizottsági tagsági helyek betöltésére más javaslat nem tette,

elnöklő főispán ur a Csapó-utcai kerületből: Horváth János és Biczó Gyula; a Péterfia-utcai kerületből: ifj. Kertész István és Tóth István; a Hatvan-utcai kerületből: dr. Bacsó Dezső és Hoffmann Sándor; a Piac-utcai kerületből: dr. Fejér Ferenc és Kaszanyitzky Andor; a Varga-utcai kerületből: dr. Kocsár Gábor és Pálffy Gábor; a Kossuth-utcai kerületből: ifj. Jóna János és Erdődy Lajos bizottsági tagokat az 1913. évre terjedő megbizatással az esküdtképes egyének összerírására alakított bizottságba egyhangulag megválasztottaknak jelenti ki.

Miről a városi tanács, a kiadóhivatal és a megválasztott bizottsági tagok jegyzőkönyvi kivonaton értesítetnek.

G a z d a s á g i b i z o t t s á g k i -
e g é s z i t é s e :

Határozat.

16—1913. bkgy.

A közgyűlés az 1894. évi XII. t.-c., illetve a szervezeti szabályzat 72. §-a alapján a 24—1912. bkgy. sz. határozattal alakított gazdasági bizottságba a közgyűlés tagjai sorából kiharadt Horváth Tamás, dr. Megyery Pál, Molnár István, dr. Varga Emil volt biz. tagok helyére, közfelkiáltással, egyhangulag Polgáry József, ifj. Bozzay Pál, dr. Szabó Mihály, Tafler Ignác bizottsági tagokat küldi ki. Megbizatásuk 1914. évi december hó 31-ig tart.

Miről a városi tanács, Körner Adolf főjegyző, a kiadóhivatal és a megválasztott biz. tag urak értesítendők.

19. A katonai iktatói állás és az ennek betöltésével netalán megüresedett állások választás utján betöltése.

Határozat.

A közgyűlés Szilágyi Bálintot egyhangulag megválasztja a katonai iktatói állásra, valamint egyhangulag megválasztja szállásbiztosnak ifj. Nagy Lajost.

20. Tanácsi előterjesztés az oldalesatornák bekerülési költségeinek biztosítására vonatkozólag.

Határozat.

42/1557—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyező javaslatát elfogadja s ennek folytán kimondja, hogy a házi csatlakozó-csatornára vonatkozó számlák a legrövidebb idő alatt, a legnagyobb körültekintéssel vizsgáltassanak felül. Azokból a

régi csatornabontásért és keresztezések fenntartásáért, továbbá az iv vagy idomul felszámított tételek, amennyiben a csatorna hosszán felül vannak felszámítva, minthogy ezek felszámítására vállalkozónak jogcíme nincsen, — hagyattassanak ki. Az ily módon felülvizsgált számlák a háztulajdonosoknak kézbesíttessenek. A számlák helyesbitése, összege a 452—1912. bkgy. számú határozatra vonatkozó részének megváltoztatásával, a kézbesítéstől számított 15 nap alatt kamatmentesen fizethető, ezen határidő után pedig 6% kamattal lesz fizetendő.

Hogy pedig ezen fizetési halasztás jelle gével bíró intézkedés, illetve határozat folytán tulajdonos-változások esetén a várost érhető anyagi károsodás lehetőleg elkerültessek, az e célra szolgáló a 452—1912. bkgy. sz. határozattal eszközölt szabályrendelet-módosítás mielőbb jóváhagyása végett a közgyűlés a belügyminiszter urhoz felirat küldését határozza el. Felkéri egyben főispán ur és polgármester urakat, hogy az említett szabályrendelet-módosítás jóváhagyásának mielőbb elnyerését személyes közbenjárásukkal tegyék lehetővé.

Miről a m. kir. belügyminiszter ur felirattal, főispán és polgármester urak, valamint a városi tanács, utóbbi az iratok kapcsán, jegyzőkönyvi kivonaton értesítetnek.

Az idevonatkozó felirat így hangzik:

Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter Ur!

A házi csatlakozó-csatornák költségeinek befizetésére a törvényhatósági bizottsági közgyűlés, tekintettel a rendkívüli válságos és nyomasztó pénzügyi helyzetre, 452—1912. bkgy. számú határozatával halasztást engedélyezett.

Minthogy azonban ezen költséget az egyes háztulajdonosoknak tisztán személyi adósságát képezik, hogy a halasztás engedélyezése folytán esetleges tulajdonos-változás és más felmerülő körülmények miatt a városnak a behajthatatlanságoknál előállható károsodása lehetőleg elkerültessek, a csatornázási szabályrendelet módosításával kimondotta, hogy ezen csatornamegtérítési költségek a teleknek dologi terhét képezik.

Ezen közgyűlési határozatot a városi tanács 22,932—1912. sz. határozata kapcsán, még az 1912. évi december hó 9-én felterjesztette Nagyméltóságodhoz jóváhagyás végett, azonban ez ideig a jóváhagyást a határozat nem nyerte el.

Nagyméltóságú Miniszter Ur! Most, midőn ismételve kérjük a fent említett közgyűlési határozat jóváhagyását, két okból tesszük azt. Az egyik a városnak, mint jogi személynek, a másik a polgárságnak érdeke.

Körülbelül 900,000 koronára menő összeg befizetéséről, illetve befizetési módozatairól van szó.

Oly nagy összeg ez, melynek nemcsak egész, de esetleges részleges elvesztése, az amugy is nagyon megterhelt házipénztárunkat jelentékenyen érintené.

Viszont ily nagy összegnek azonnali befizetésének elrendelése a rendkívüli közgazdasági helyzet nyomása alatt küzködő városi polgárságnak oly terhet jelentene, melynek súlya alatt sokak életének gazdasági alapja megrendülne, mert azoktól, akik a kitett határidőre a költségeket befizetni nem tudnák, ezen költségek csak rendkívüli költséges peres eljárás és végrehajtás útján lennének behajthatók, ami a jelen pénzügyi körülmények miatt, a tőke befizetésére is képtelen egyéneket teljesen tönkretenné.

A városnak, mint erkölcsi testületnek, kötelessége örködni polgárai mindennemű érdeke felett, elhárítani tőle lehetőleg minden olyan lehetőséget, amely polgárait bármely irányban veszélyt hozhat.

Ezen elv vezette a törvényhatósági bizottsági közgyűlést s ezen elv követelményének tesz eleget, midőn fent említett határozatát meghozta; melynek jóváhagyása esetén az esetleges kényszerű behajtás esetén is, az ezzel egyébként járó tetemes költségek elkerülhetők lesznek.

Midőn említett határozatával megtalálta és megvalósítani igyekezett ezen egyetlen módot, amely mellett a város érdekei is biztosítva vannak s a polgárságnak a várossal szemben fennálló jogos igényei is kielégítésre találnak: reméljük, hogy Nagyméltóságod nem fog elzárkózni kérelmünk teljesítése elől, hanem jóváhagyó határozatával segítségére és támogatására lesz városunknak és polgárságának“.

21. Ugyanaz a rendőrség ujraszervezése folytán felmerülő költségekhez az állami hozzájárulás kieszközlése iránt.

Határozat.

43/1234—1913. bkgy.

A közgyűlés tudatában van annak, hogy városunk rendőrsége az utolsó évtized alatt alig haladt előre, mert az a csekély létszám-emelés, mely történt, nem áll arányban a város fejlődésével és ha nem akarja azon fontos érdeket veszélyeztetésnek kiténni, melynek megvédésére és őrzésére a rendőrség hivatva van, feltétlenül szükséges a rendőrség megfelelően ujraszervezése.

Tudatában van annak is, hogy a közbiztonság gyökeres javítására a város közönségének nagy anyagi áldozatot kell hoznia, amely költ-

ségtöbblet azonban, mely a szaporítás folytán feg előállani, megtalálja értékét a polgárság testi épsége és vagyona megvédésével előálló kedvezőbb helyzetben.

Örömmel üdvözli azért a szabályrendelet-tervezetet és városunk rendőrségének abban tervezett fejlesztését elvileg kívánatosnak tartja.

Mintegy azonban a közrendészeti szolgálat ellátása első sorban állami feladatot képez, minthegy továbbá Debreczen sz. kir. város törvényhatósága évenként több mint 420,000 koronát áldoz a rendőrség céljaira: mielőtt a tervezettel érdemben foglalkoznék, feliratilag tárja fel rendőrségünknek ezidőszerint tarthatatlan helyzetét és a fentiekre tekintettel, kéri a m. kir. belügyi kormányt, hogy az 1912. LVIII. t.-c. értelmében a városok fejlesztésére felvett államszegélyből azon összeget, mely rendőrségünk fejlesztéséhez szükséges, az 1914. évi január hó 1-től kezdődőleg, addig, míg a rendőrség tervbevett államosítása tényleg bekövetkezik, bocsássa a város rendelkezésére.

Kimondja, hogy ezen feliratot egy küldöttség útján óhajtja a m. kir. belügyminiszter urhoz eljuttani, amely küldöttség vezetésére a város főispánját felkéri. A küldöttség tagjaiul a város polgármesterét és főkapitányát kiküldi; megbizván a polgármestert, hogy intézkedjék az iránt, miszerint ezen küldöttséghez a törvényhatósági bizottság néhány tagja is csatlakozzék.

Miről a m. kir. belügyminiszter urat feliratilag, a rendőrségi szervezeti szabályzat-tervezet két példánya kapcsán; továbbá az ügyiratokkal a városi tanácsot, végül Domahidy Elemér főispán, Kovács József polgármester és Rostás István rendőrfőkapitány urakat értesíti.

22. Fegyelmi ügyek befejezéséről jelentés.

Határozat.

44/24,598—1913. bkgy.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi. Miről a városi Tanács az iratok kapcsán jegyzőkönyvi kivonaton értesítettik.

23. Tanácsi előterjesztés a Veker pusztából 60 hold futóhomokos kopár terület befásítása tárgyában.

Határozat.

46/24,962—913. bkgy.

A közgyűlés a közigazgatási erdészeti bizottság 902—1911. erd. alb. sz. határozata folytán a Veker-pusztá területéből 60 kat. hold futóhomokos kopár területnek az állam által díjmentesen adandó csemetékkel befásításának

az 1879. évi XXXI. t.-c. 165. §. alapján elrendelése végett a nagyméltóságú földmívelési miniszter urhoz felirat intézését rendeli el.

Miről a miniszter ur felirattal értesítettik.

24. Ugyanaz a debreczeni lópatkógyár r.-t. iparvágányához szükséges városi terület használatára vonatkozó szerződés-tervezet bemutatása tárgyában.

Határozat.

47/1770—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi Tanácsnak, a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangozóan tett javaslatát magáévá teszi Debreczen szab. kir. város közönsége és a Magyar szabadalmazott lópatkógyár részvénytársaság helybeli bejegyzett cég között, ez utóbbi által a Homokkert, Hid-utca 4. sz. telekre tervezett és kereskedelmügyi m. kir. miniszter ur 13,791/1912. sz. rendeletében foglaltakhoz képest engedélyezett iparvágány létesítéséhez szükséges városi közterület használatára vonatkozólag kötendő szerződés-tervezetet, szövegében megállapítja, elfogadja és elfogadási záradékkal ellátás után a további szükséges intézkedések megtétele végett a városi tanácsnak visszaadni rendeli. Miről a városi tanács az iratok visszaadásával jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

25. Debreczeni Első Takarékpénztár előterjesztése a Csanak Jenő haszonbérlo haszonbérbiztosítéka ügyében 578—1912. bkgy. szám alatt hozott határozatra vonatkozólag.

Határozat.

48/1785—1913. bkgy.

A közgyűlés a városi Tanács javaslatának elfogadásával tudomásul veszi, hogy az a ohattelekházi haszonbérletből kifolyólag Csanak Jenő által letett 138,700 koronáról a Debreczeni Első Takarékpénztár 51732. sz. betéti könyvbeli óvadék, illetve az annak megfelelő érték a Debreczeni Első Takarékpénztár tulajdonát képezi és hogy az csupán a városi tanácsnak 2923—1911. sz. és a takarékpénztár által teljes tartalma szerint ismert haszonbérleti szerződés feltételei értelmében a város tanácsa részére kötött óvadék céljaira használható fel és így a harmadik személyek jégainak biztosítására vagy kielégítésére nem szolgálhat és az idézett haszonbérleti szerződés lejártával, illetve megszűntével a város, mint érbeadó részéről, amennyiben a haszonbérleti szerződésszerű jégainak biztosítására azt visszautalni jogosítva nincs, kizárólag a Debreczeni Első Takarékpénztárnak lesz kiadható.

Tudomásul veszi továbbá a Debreczeni Első Takarékpénztár és Csanak Jenő között 1911. év december hó 4-én kötött biztosító okirat 3-ik pontjában foglalt azon kikötést, hogy annak megbirálása, hogy Csanak Jenő megszegte-e a szerződést avagy nem? feltétlenül és korlátlanul a Debreczeni Első Takarékpénztár joga, a haszonbérbeadó Debreczen sz. kir. város jogainak sérelmére nem szolgálhat s a bérbeadó város szerződésben biztosított jogát nem érintheti.

Kimondja továbbá, hogy az esetben, ha a város Csanak Jenővel kötött haszonbérleti szerződést időközben megszüntetné, a szerződés a még hátralevő időre teljes épségben maradása mellett feltétlenül a Debreczeni Első Takarékpénztárra száll át, mint haszonbérelőre.

Miről a városi tanács az iratok kapcsán, ezen határozat kiadásával értesítetik.

26. Tőkés Lajos végrehajtó kérvénye a napidijas minőségben eltöltött szolgálati idejének beszámítása iránt.

Határozat.

49/1782—1913. bkgy.

A közgyűlés folyamodó kérését teljesíti, kimondja azonban, hogy folyamodó köteles 1910 május hó 12-től 1911 december 31-éig eső nyugdíjjárulékot 2 esztendő alatt havi egyenlő részletekben 6%-os kamataival együtt a nyugdíjpénztárba befizetni.

Miről a városi Tanács az ügyiratokkal és Tőkés Lajos végrehajtót értesíti.

27. Alföldi Mihály nyug. városi irnok kérvénye napidijban eltöltött szolgálati idejének beszámítása iránt.

Határozat.

50/1898—1913. bkgy.

A közgyűlés az 502—20,597—1912. bkgy. számú határozatát hatályon kívül helyezi és Alföldi Mihály nyugdíját a nyugdíjszabályzat 68. §-a alapján napidijas minőségének beszámításával állapítja meg úgy azonban, hogy az így beszámított 3 esztendőre napidijas illetményei után járó nyugdíjjárulékot 6%-os kamataival együtt 12 havi egyenlő részletben nevezettnek nyugdíjából levonandó.

Miről a városi tanács az ügyiratokkal és Alföldi Mihály nyugalmazott irnokot értesíti.

28. Beregi János nyug. városi rendőr kérvénye a tűzoltóságnál töltött szolgálati idejének beszámítása iránt.

Határozat.

51/1600—1913.

A közgyűlés a kérelmet teljesíti azon feltétellel, hogy Beregi János a tűzoltóságnál eltöltött 5 év után járó nyugdíjilletményt egy év alatt 6%-os kamatával tartozik befizetni,

Miről a városi tanács és Beregi János a főkapitány ur utján értesítetik.

29. Fehértói István városi kertész kérvénye az eddigi szolgálati idejének a nyugdíjba számítása iránt.

Határozat.

52/1784—1913. bkgy.

Tekintettel arra, hogy Fehértói István állandósítását megelőzőleg már 1882-ik évtől teljesített a városnak szolgálatot, állása azonban rendezve nem volt, a közgyűlés folyamodónak jelenlegi szolgálati idejéhez 1912. évi október hó 1-ét megelőzőleg 15 esztendőt beszámít.

Kötelezi azonban folyamodót arra, hogy a beszámított 15 évre eső és elmaradt nyugdíjjárulékot egy év alatt havi részletekben 6%-os kamataival együtt a nyugdíjalap javára fizesse be. Miről a városi tanácsot az ügyiratok kapcsán és Fehértói István városi kertészt értesíti.

30. A Patay-utcai háztulajdonosok kérvénye utcájuk csatornázása és gyalogjáró burkolása iránt.

Határozat.

53/1773—1913. bkgy.

A közgyűlés a Patay-telepen levő Patay-utcán a bemutatott tervek és költségvetés szerint létesítendő közcsatorna kiépítését és a gyalogjárónak ugyancsak a bemutatott terv és költségvetés szerint laptéglával eszközöndő kikövezését, tekintettel az ezen munkálatokhoz fűződő közegészségügyi, közforgalmi, köztisztasági érdekekre s arra a körülményre, hogy ezen munkálatok az érdekelt háztulajdonosok költségére a város megterhelése nélkül megvalósíthatók, a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzó javaslata alapján elrendeli, az ezen közcsatorna kiépítésére szükséges s a mérnöki hivatal által előírányzott 5100 koronát az általános csatornázással kapcsolatosan a város által készített oldalcsatorna munkálati költsége megtérítésképpen a város az egyes háztulajdonosok részéről befolyt összeg terhére, a gyalogjáró készítésének költségére szükséges, s a mérnöki hivatal által előírányzott 1535 korona 80 fillért pedig a szépitési és kisajátítási alap terhére előlegképen engedélyezi

azzal a kikötéssel, hogy úgy a létesítendő közcsatorna, valamint a gyalogjáró készítésének önköltsége a megállapítandó végszámla alapján az ezen költségek viselésére kötelezettséget vállalalt érdekelt háztulajdonosok között egyenlően felosztva, a város javára az egyes telkekre telekkönyvileg betábláztassék s az illető háztulajdonosok köteleztetnek ezen költségeknek a közcsatorna üzembe helyezése napjától számított 10 év alatt 6%-os kamataival együtt, félévi egyenlő, előleges részletekben leendő visszafizetésére.

Kimondja a közgyűlés a csatornázási szabályrendelet 15. §-a alapján, hogy mindazon telkek, melyek előtt az utcai közcsatorna kiépítettik, a közcsatornával egy év alatt összekötendő — és hogy ugyanezen szabályrendelet 16. §-a értelmében a magáncsatornának a közterület alá eső részét a város fogja elkészíttetni az illető háztulajdonosok költségére előállítási árban. Ezen költségeket a közgyűlés az érdekelt telektulajdonosoknak a már fentebb megjelölt alap terhére szintén előlegezi a fenti kikötéssel és megbizsa a városi tanácsot, hogy idevonatkozólag a terveket és műszaki leírást, költségvetéseket a mérnöki hivatallal készíttesse el s annak alapján ezen munkálatokat a közcsatorna kiépítésével együttesen adja vállalatba.

Kimondja továbbá a közgyűlés, miszerint a Patay-utcán kiépítendő közcsatornába betorkoló minden magáncsatorna tulajdonosa a közcsatorna használatáért a szabályrendeletben megállapított csatornadíjat tartozik fizetni, évenként attól a naptól kezdődőleg, melyen a magáncsatorna a közcsatornába becsatoltatott.

Végül kimondja a közgyűlés, hogy a Patay-utcán kiépítendő csatorna öblítéséhez szükséges viz az utca telektulajdonosainak bármely kútjából díjtalanul beszerezhető lesz, amit az illető telektulajdonosok azt megengedni, illetve adni tartoznak.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kifüggesztendő, s ennek elteltével a netán beérkező felelőzésekkel együtt kormányhatósági jóváhagyás végett m. kir. belügyminiszteriumhoz felterjesztendő.

Miről a városi tanács az ügyiratok visszadásával további megfelelő eljárás végett jegyzőkönyvi kivonaton értesítendő.

31. Gyarmathy István haszonbérli felelőzése kérelmét elutasító 19,863—1912. számú tanácsi határozat ellen.

Határozat.

54/1776—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság

véleményével egyező javaslata elfogadásával, Gyarmathy István felelőzése elutasításával a városi tanács 19,865—1912. sz. alatt hozott határozatával helybenhagyja.

Miről a városi tanács az ügyiratok kapcsán ezen határozat kiadásával értesítettik.

32. Weisz Gyula felelőzése a Nyil-utca 37. sz. házastelek megvételét megtagadó tanácsi határozat ellen.

Határozat.

55—1237—1913. bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés, a jog- és pénzügyi bizottság és a városi tanács egybehangzó javaslatára, a felelőzés elutasításával a 2053/b—1912. sz. tanácsi határozatot indokainál fogva jóváhagyja.

Miről az iratok kapcsán a városi tanácsot és Weisz Gyulát ügyvédje dr. Gál Zoltán ur utján értesíti.

33. Nyugdíjazási ügyek.

Határozat.

57/1765—1913. bkgy.

Mint hogy Szentgyörgyi József illetéknyilvántartó nagyfoku általános ideggyengesége és ischiása miatt további szolgálatra nem alkalmas, a közgyűlés a nyugdíjellenőrző bizottság, valamint a városi tanács egybehangzó javaslata alapján kimondja nevezettnek 4000 korona évi fizetés és 38 évi szolgálata ideje után a nyugdíjszabályzat 18. §-a alapján évi 3840 korona nyugdíjilletményel 1913. évi február 1-től nyugdíjaztatását s további megfelelő intézkedésekkel a városi tanácsot megbizsa.

Miről a városi tanácsot az iratokkal, Kovács József polgármester urat, Csóka Sámuel tb. főjegyző, tanácsnok urat és Szentgyörgyi József illetéknyilvántartót értesíti.

Bakó István nyugdíjaztatása.

Határozat.

57/1766—1913. bkgy.

A közgyűlés nevezettet 900 korona évi fizetés és 25 évi szolgálata után a nyugdíjszabályzat értelmében évi 630 korona nyugdíjilletményel 1913. február 15-től nyugdíjazza.

A további megfelelő intézkedésekkel a városi tanácsot megbizsa. Miről a városi tanácsot az iratokkal, a hajduórmestert, végül Bakó Istvánt értesíti.

Tóth György nyugdíjaztatása.*Határozat.*

56/1764—1913. bkgy.

A közgyűlés Tóth György erdőőrnek 600 korona fizetése és 33 évi szolgálati éve után a nyugdíjszabályzat 18. §-a alapján évi 396 kor. nyugdíjilletménnyel 1913 február 15-től nyugdíjazását elhatározza.

A további megfelelő teendőkkel a városi tanácsot megbizsa. Miről a városi tanács az ügyiratokkal és Tóth György erdőőrt az erdőmester utján értesíti.

34. Kegydijazási ügy.

Özv. Balaskó Györgyné kegydija.

Határozat.

59/1779—1913. bkgy.

Tekintettel folyamodó teljes vagyontalan-ságára és nagyfoku idegbaja miatti keresetkép-telenségére, tekintettel továbbá szerencsétlen családi viszonyaira és arra, hogy folyamodó férje 23 évig állott a város szolgálatában, a közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi tanács egybehangzó javaslatának elfogadásával özv. Balaskó Györgyné helybeli lakos részére 1912 november hó 1-től kezdődőleg a házipénztár terhére havi 20 korona kegydíjat állapít meg. Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszemlére kitétetni és annak eltelte után a ne-talán beérkező felebbezéssel együtt jóváhagyás végett a m. kir. belügyminiszter urhoz felter-jesztetni rendeltetik.

35. Szabadság iránti kérvény.*Határozat.*

60/629—1913. bkgy.

A közgyűlés Szócs Lajos rendőrbiztos ré-szére betegségének gyógyíttatására 1913 január 4-ével február 4-ig terjedő szabadságidőt enge-délyez. Miről a városi tanács az iratok kapcsán, polgármester, rendőrfőkapitány és Szócs Lajos rendőrbiztos jegyzőkönyvi kivonaton értesít-tenek.

36. Bábaoklevél kihirdetése.

61/1517—1913. bkgy.

Loidl Henrikné született Csucsay Piroska debreczeni lakos okleveles szülésznőnek a deb-reczeni m. kir. bábaképző intézetben 1913. évi január hó 22-én nyert bábaoklevele a mai napon tartott közgyűlésen kihirdettetett. Az ezen zára-

dékkal ellátandó oklevelet a közgyűlés tiszti-főorvos utján nevezettnek visszaadja.

37. Állatorvosi oklevél kihirdetése.*Határozat.*

62/989—1913. bkgy.

A közgyűlés Szökös Ármin közbégőhídi helyettes ellenőr oklevelét kihirdetvén, azt a bemutatási záradékkal elláttatni rendeli. Miről a városi tanács az iratok kapcsán ezen határozat-hozataláról értesítettik.

Szilágyi Bálint és ifj. Nagy Lajos eskütétele.

63—1913. bkgy.

A tárgysorozatban felvett ügyek letárgya-lása után elnöklő főispán felhívja a közgyűlés által katonai iktatóul megválasztott Szilágyi Bálintot és szállásbiztossá választott ifj. Nagy Lajost, hogy a hivatali esküt tegyék le. Szilágyi Bálint és ifj. Nagy Lajos az előirt hivatalos esküt leteszik.

Határozat.

A közgyűlés Szilágyi Bálint katonai iktató és ifj. Nagy Lajos szállásbiztos hivatali eskütételét tudomásul veszi.

A tárgysorozat kimerítettvén, Domahidy Elemér főispán törvényadta jogánál fogva dr. Tarján Leo helybeli ügyvédet Debreczen sz. kir. város törvényhatóságába tiszteletbeli tiszti al-ügyésszé kinevezte.

Határozat.

64/1913—bkgy.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés dr. Tarján Leo debreczeni ügyvédnek tiszteletbeli tiszti alügyésszé történt kineveztetését tudomásul veszi és felhívja nevezettet, hogy a hiva-tali eskü letétele végett a város polgármesteré-nél jelentkezzék.

Miről a városi tanácsot, Kovács József pol-gármestert, Tarján Leo dr. tiszteletbeli tiszti alügyész urakat jegyzőkönyvi uton értesíti.

*

Ezzel a közgyűlést elnöklő főispán bere-kesztette és a hitelesítő közgyűlés napjaul 1913. év február hó 3-ikának délután 4 óráját kitüz-vén, a közgyűlést berekesztette.

**Mirdetések felvétetnek
a kiadóhivatalban.**

Alapgondolatok az új köztemető létesítésére és rendezésére vonatkozólag.

Irta: Somogyi Pál ny. tanár.

Régi temetőink egytől-egyig tipikus alakjai a rendezetlenségnek. Temetői rendtartás nálunk eddig nem volt. A beszerzett és becsatolt példányokból láthatólag csak az újabb évtizedekben alkottak ilyen szabályrendeletet másutt is. A budapesti 1901 május 8-án kelt; a kolozsvári a halottas csarnokot 1899-ben, a köztemetők rendezéséről 1881, a pécsi 1903-ban, módosítása 1909-ben, a győri 1912-ben keletkeztek.

Köztemetőink megtekintéséből megállapíthatónak látszik, hogy eleinte sorban temetkeztek; ez a szokás azonban különböző körülményeknél fogva jó ideje megszűnt: régi idő óta ott temette el a gyászos család a halottait, ahol neki tetsző helyet talált. Így aztán a sorban való temetkezés gyakorlata megszűnt, ezért következett be a nagy rendetlenség a temetőinkben, melyeknek díszítésére közhatósági intézkedés soha nem történt, legalább nem történt olyan mértékben, mint kellett és lehetett volna. Még amit a természet ingyen való jó kedvéből és egyesek gondosságából adott, az elszórva és nem rendben növekedett fákat is letarolta bennök pár évvel ezelőtt a hatóság, de arra aztán nem volt gondja, hogy a földben maradt gyökerekből buján sarjadzó hajtásokat, az oda nem való, itt-ott elhatalmasodott lyceumokat irtassa. Így aztán ma szomorú képét láthatjuk a temetőinkben a gondozatlanság következményeinek, a fák sűrű sarjadzásának, az erőre kapott bokrosodásnak.

Mindezt csak azért említjük fel, hogy tanuljunk a multak példáiból, tanuljunk most, amikor a város nagy kiterjedésű köztemetőt kíván rendezni, hogy ebben a temetőben ne következzen be az eddigi renszertelenség. Sőt törekedjünk arra, hogy ebben a temetőben a gondosság, csinosság, sőt — amennyire lehet — a szépség vonásait láthassa a késő utókor.

I. A köztemető területi beosztása.

Ennek első feltétele a temetőnek berendezése, ahová tartozik

a) a köztemetőül szánt nagy területnek ebből a célból való helyes beosztása. Ez a beosztás történhetik angol parkszerűleg, aminek bizonyára igen sok híve akad, mert tagadhatatlanul szép lenne és a temetőt a közfelfogás szerint sirkertté alakítaná. De az

ily beosztás aztán csak úgy lenne valóban szép, ha megfelelőleg díszítenék, folytonosan gondoztatnék, ami tetemes fentartási költséggel járna. A szépet azonban más beosztással is tetszőnek és elérhetőnek tartjuk. Biztosítassék köztemetőnk rendezettsége és szépsége akkor is, ha az e célra szánt nagy térséget megfelelő utakkal egész hosszában és alkalmas keresztutakkal sirhelytáblákra osztjuk. A parkszerű beosztás sem zárja ki a sirhelytáblákra való felosztást, ennek alkalmazása esetén is ilyen sirhelytáblákat kellene alakítani, de a hajlott vonalban vezető utak miatt nem lehet a sirt temetkezésre úgy felhasználni, mint szükséges, különösen a hajlott utak mentén, ami a temetkezésben elvégre is bizonyos mértékű szabálytalanságra vezetne a rend és szépség rovására; míg a megfelelőleg képzett és az egész tért átszelő főutak és keresztező utak közt mindig oly sirhelytáblák alakíthatók, melyeket a rend és szépség megbontása nélkül a temetkezésre egészen fel lehet használni. Aztán meg vagyunk elegenden, kik szebbnek tartjuk, ha az átszelő főutakon egész hosszában, a keresztező utakon egész szélességében beláthatjuk a temetőt. Feltétlenül szükségesnek tartjuk mind az átszelő főutaknak, mind a keresztező utaknak oly szélességben kialakítását, hogy rajtok közepén kitérésre is alkalmas elég nagy kocsiút, e mellett két felől egymás mellett haladó két-három ember által használható gyalogut legyen, mert, habár a beszerzett szabályrendeletek tilalmazzák a járműveknek a temetőbe való bebocsátását, el kell készülnünk, hogy amikor 80 hold körül van temető, ily nagy területen, kivált akkor, amikor a temető közepére, vagy távolabbi részeire kerül a temetkezés rendje, a hulláknak a sirhoz kocsin szállítását meg kell engednünk, nem lehetvén kívánni, hogy oly nagy távolságra karon szállítsák a koporsót.

II. Az utak burkolása.

Szükségesnek tartjuk azt is, hogy ezeknek az utaknak kocsiközt eltérésre és gyalogjárásra szánt részei megfelelő burkolással látassanak el, legalább részletekben, azokon a helyeken, melyeken a használatba vett sirhelytáblához lehet jutni. A részletekben való burkolásra azért gondoltunk, mert az összes utak-

nak egyszerre való burkolása jelentékeny költséggel járna és a fokozatos burkolás is megfelel a szükségletnek. Erre a burkolásra pedig azért van szükség, mert lehetetlen türni, hogy a kocsik 2—3 arasznyi laza homokba mélyen sülyedve az elakadásnak, vagy csak a nehéz hajtásnak is ki legyenek téve, a résztvevő közönség pedig a gyalog utakon a laza homokban, sárban, vagy vízben legyen kénytelen gázolni. A hatósági gondozásnak ez is feltétlen követelménye, mely elől kitérni nem lehet.

Aztán ezeket az utakat a kocsis- és gyalogjáró ut között szép egyenes sorban az egész területen fával be kell ültetni a szépség és nyári időben a hús árnyék kedvéért. Milyen fát használjunk erre a célra, ezt a talaj természetéhez képest a szakértők dönthetik el. Azt hisszük azonban, vannak elegendően, akik — habár a beszerzett szabályrendeletek tiltják a temetőben a gyümölcsfa ültetését — legmegfelelőbbnek tartanók a tiszta, szép lombozatu, nagy árnyékot adó diófáknak, vagy a mi vidékünkön jól tenyésző tölgyfának, habár ez nem nő oly egyenesen, mint a diófa, koronája sem oly tetszetősen és egyenletesen alakul. Vagy, ha kedvező sikere iránt reményt lehet táplálni, a szintén szép lombozatu és virágzásu hársfának ültetését.

III. A sírhelyek mérete és fajtái.

A sírhelytáblák sorokra osztandók fel. Az egyes sírok hosszát Győr 2 m.-ben, Kolozsvár 2 m.-ben, Budapest 1·89- m.-ben, Pécs 2 m.-ben állapították meg. Azt hisszük a 2·20 m. hosszúság mellett mi is megállapodhatnánk. A sírsornak egymás közötti távolságát 0·80 m.-re vehetnők. Ezek a méretek szolgáltatnák a sírtáblák felosztására az alapot. Eszerint az első sírsor 2·00 m. hosszúságban, a második sírsor 0·80 m.-rel hátrább ugyanazon hosszúságban alakulna és így tovább.

Megjegyezzük itt, hogy a gyermekek sírjának a hosszúsága természetesen kisebb, továbbá, hogy talán éppen ezért a legtöbb szabályrendelet a gyermekek temetésére külön sírtáblát állapít meg; mi azonban abban a meggyőződésben vagyunk, hogy a szüle és gyermek közötti viszony sokkal bensőbb és erősebb, mintsem általános zugolódás és igen gyakran megújuló keserőségek keletkezése nélkül javasolhatnók, hogy a gyermekek a család felnőtt tagjaitól elszakítva külön sírtáblában temetessenek. Azt hisszük, erre az okot a hely erősebb kihasználásának az indoka szolgáltatta, amit álláspontunkra vonatkozólag nem fogadhatunk el. A gyermek, aki a szülék szerető kebelén, szerető testvérek közt növekedik fel,

hadd nyugodjék a sír ölében is szerettei körében.

A beosztásról lévén még mindig szó, tanácsos gondolnunk arra is, hogy a nyitandó köztemetőnkben a temetkezésnek oly rendjét állapítsuk meg, mely egyfelől az elévülés szerinti turnusokban a sírtábláknak, vagy legalább ezek legmagasabb részének új temetkezés céljára való felhasználását biztosítsa, másfelől módot nyújtson arra, hogy egyes családok elhunyt tagjaik számára már előre háboríthatatlan nyugvóhelyet szerezzének. Hogy ezt világosabban megértsük, vessünk egy pillantást a beszerzett Szabályrendeletekbe. Győr (39. §.) sírboltokat és sírhelyeket különböztet meg, de beszél mauzoleumok, kápolnák és hasonló építmények engedélyezéséről (40. §.) és az elévülés alól csak az örök sírhelyeket veszi ki (4. §.), a külön sírhelyek, sírboltok és sírhelyek fentartását pedig a felek kötelességévé teszi és ha ezek nem gondoskodnak róla, azt költségükre a városra hárítja át és azt mondja, hogy a fentartásnak az érdekeltek részéről való elhanyagolása esetén (tehát csak akkor) az elévülés és kiürítés a külön és örökös helyekre, nemkülönben a sírboltokra nézve is bekövetkezik. Kolozsvár családi sírboltokat, családi sírokat, egyszerű, kizáró joggal engedélyezett sírokat és ingyen sírokat állapít meg és azt mondja, hogy az egész temető három területre osztandó s az első területen a családi sírboltok, a másodikon a családi sírok, a harmadikon az egyszerű, kizáró joggal engedélyezett sírok és ingyen sírok helyezendők el. (7. §.) A sírboltok és családi sírok az illető család tulajdonai (9, 10. §§.) és csak karban tartásukról van intézkedés. Budapest (2. §.) akként rendelkezik, hogy a sírhelytáblákban, valamint a sírhelysorokban a temetkezések az elhalálozás ideje szerint szigorú sorrendben történnek, kivéve az előre megváltott külön sírhelyeket, melyekbe a temetkezés később is történhetik, ami azonban a többi síroknak 30 évi időszak után következő kiürítését nem akadályozhatja. A sírbolt használati joga, ha a temető tulajdonosa külön időhöz nem kötötte, addig tart, ameddig a temető használatban marad. (8. §.) Pécs azt mondja (4. §.), hogy a sírhelytáblák mindegyike egy külön temetőrész képez, mely az utolsó temetéstől számított 30 év múltán a város közönségének szabad rendelkezésére visszazáll és temetkezésekre újból használatba vehető. A temetkezés a sírhelytáblákban, valamint a sírhelysorokban az elhalálozás ideje szerint szigorú sorrendben történik; kivéve az előre megváltott külön sírhelyeket, melyekbe a temetkezés később is történhetik, ami azonban a többi sírhelynek a 30 évi időszak után következő kiürítését nem

akadályozhatja. (6. §.) Megkülönbözteti *a)* az örök emléksirokat, vagy diszshelyeket, melyek a parcellának kiürítése alkalmával meg nem bolygathatók, a temető megszüntetése után is külön kedvezményben részesíttetnek; *b)* a mauzoleumokat, diszkeres sirboltokat, a kápolnákat; *c)* a sirboltokat a kerítésfalak mellett és az egyes sirtáblák sarokhelyein, — az első osztályu sirhelyeket a főutak mentén és a kriptákkal szemben lévő sirhelyeket.

Nagy fontosságú adatok ezek, mert világosan mutatják, hogy a sirhelytáblák az utolsó temetkezéstől számított 30 év múltán a megfelelő eljárással kiüríttetnek mindenütt és új temetkezés céljára használatnak, ami elől nem térhetünk ki városunkban sem, habár sokaknak talán feltűnhetik, hogy amikor eddig elhunyt családtagjaikat örök nyugalomra tenni gondolták, ezentúl a köztemetőben azon a helyen, ahova tétetnek, az utolsó temetkezéstől számított 30 évig pihenhetnek csak, akkor még el nem porladt részei pedig kiszedetnek és közös sirüregben hantoltatnak el.

Mutatják ezek az adatok azt is, hogy mindenütt ezeken a helyeken van gondoskodva módról, mely lehetővé teszi, hogy az eltemetett porrá vált vagy válandó részei ne háborítassanak meg addig, míg a köztemető temetkezési helyül szolgál. Néhol azt, mint Pécsen, csak az örök emléksirokra és diszshelyekre tartják fenn, másutt, például Győrött, Kolozsvárt és Budapesten a sirboltokra is kiterjesztik.

Azt gondoljuk, hogy városunk közönségének gondolkozását és érzelmvilágát szem előtt téveszteni nem lehet, azért nekünk is biztosítanunk kell azt a megnyugvást a gyászoló családok részére, mely abból a tudatból származik, hogy elhalt kedveseiket oly helyre tehetik nyugalomra, ahol nem háboríttatnak meg a temető fennállásáig. Ezért rendszeresítendőnek tartjuk:

a) a diszshelyeket hazánk vagy városunk érdekében kiváló érdemeket szerzett és itt elhalt jeleseink részére;

b) a magánosok vagy családok részére sirboltok építésére és fentartására az engedély megszerzésének lehetőségét és mind a diszshelyekre, mind a sirboltokra a fentebb jelzett jog biztosítását.

De ha ezt lehetővé tesszük és lehetővé kell tennünk, gondoskodnunk kell előre az ilyen diszshelyek és sirboltok elhelyezéséről, mert különben csakhamar bekövetkezik, hogy köztemetőnkben szétszórtan lesznek az egyes sir emlékek és sirboltok, amit a szép fogalmával megegyeztethetőnek tartanunk nem lehet. De

meg, habár nem nagy akadályára lenne ez az elévülés múltán a sirhelytábla újból való használatba vételének is.

Ugy gondoljuk, hogy erre a célra a legjobb lenne megfelelő számban sirhelytáblák fentartása kedvező helyen és annak a kimondása, hogy későbbben is a szükséghez képest a sirtáblák sirsorainak szélein két vagy három sirhely tartassék fenn erre a célra, mert ily módon lehetővé válnék, hogy a köztemetőnk mindenkor a szép fogalmának megfelelő és rendezett legyen, másfelől a sirhelytáblák elévülés múltán minden nehézség nélkül újból temetkezés céljára használtassanak fel.

IV. Ravatalozó helyiségek és egyéb épületek.

A beosztáson kívül a temető berendezésének kérdése kiterjed arra is, hogy milyen épületekkel lássuk el a köztemetőt. Ebben a tekintetben legelső szempont annak a célnak a megállapítása, amely felé úgy a külföldi, mint hazai újabb és rendezettebb temetőink példájának és a mai kor követelményeinek érdekében törekednünk kell.

Nálunk eddig az volt szokásban, hogy a gyászoló család elhunyt kedveseit otthon ravatalozta fel, a nagyobb városokban azonban mindinkább terjed, a külföldön már csaknem általánossá vált az a szokás, hogy az elhunytak ravatalozása a temetőkben történjék meg. Sok előny szól e mellett a szokás mellett, azért, ha nem várhatjuk is, hogy ez a gyakorlat a mi városunkban egyhamar általánossá váljék, lehetővé kell tennünk az elhaltaknak a köztemetőben való ravatalozását és ebből a célból oly épület előállításáról kell gondoskodnunk, hol ez a ravatalozás megtörténhessen, még pedig gondoskodnunk kell azzal a számítással, hogy ez a gyakorlat szélesebb-szélesebb körre terjed, sőt rövid pár évtized alatt általánossá is válhatik. Ebben az épületben lennie kell olyan nagyobb teremnek is, ahol az elhalt temetési szertartását nagyobb közönség részvétele mellett végezni lehessen.

Figyelemmel kell lenni járványos betegségek esetére és az ennek folytán előálló szükségletek kielégítésére.

Kell lakás a temető-felügyelő, temető-őr, esetleg sirások részére; a temető-felügyelőnek külön hivatalos helyiség is.

Hogy ezek az épületek milyenek legyenek és miként helyeztessenek el, ez már az építészet körébe vágó technikai dolog; az épületek beosztására, különösen felszerelésére vonatkozólag közegészségi szempontból a tisztí orvosi hivatalnak is befolyás biztosítandó.

V. Krematorium.

Nagy kérdés még, állittassék-e krematorium. A halottak elégetésének sok híve van külföldön; nálunk is terjedőben látjuk az e felé való törekvést. De annyi bizonyos, hogy ma még oly elenyésző csekély a halottégetésre hajlók száma, hogy ha krematoriumunk lenne is, nagyon elvétve és igen csekély dolga akadna. Jobb lesz tehát várni a krematorium létesítésével arra az időre, amikor mellette a közfelfogás és szükséglet valóban és követelőleg lép sorompóba.

VI. Kerítés, sírboltok.

Természetes dolog, mégis föl kell említenünk a teljesség kedvéért, hogy az egész temető körül kell keríteni. Milyen kerítéssel, ennek megállapítása már a temetőrendezés körén kívül esik: itt tehát róla nem szólunk. De megemlítjük, hogy Pécs a sírboltokat a kerítésfalak mellett állittatja fel; nekünk is lehetne oly tervre gondolnunk, mely szerint a temető kerítésfalai mellé sírboltok készítenének, amikor a kerítés és sírbolt-falak egyesítettén, nem két oldalról való, hanem egy költséget okoznának előállítás és fentartás szempontjából. Ilyenforma építés látható a róm. kath. temetőben; van a református egyház levéltárában is szépen kidolgozott rajz boldogult Vecsey Imrétől ezen a módon való sírbolt-építésre.

A református főiskola évi segélye.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Debreczenben, a tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalos helyiségében 1912 december hó 27-én, a Debreczen szab. kir. város közönsége által a református főiskola részére eddig adott és 124—5261/1912. számú közgyűlési határozattal jövőben is adni ígért évi segélyek minő célra fordításának s kinek a kezéhez fizetése tárgyában, kir. belügyminiszter ur 128,237—1912. számú leirata folytán tartott vegyes bizottsági ülés alkalmából.

Jelen voltak: gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok, dr. Baltazár Dezső püspök, Kovács József polgármester, dr. Magoss György t. főügyész, dr. Tóth Mihály tanácsnok, Kondor Kálmán h.-főszámvevő.

Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok üdvözlőlvén a bizottságban megjelenteket, előterjeszti, hogy a debreceni főiskola és a tiszántúli egyházkerület pénztára, azokat a kötelezettségeket, melyeket a debreceni tudományegyetem létesülése alkalmából, részint a theologiai fakultásért, az állampénztárba évről-évre fizetendő 70 ezer korona évjáradék

lekötésével, részint a református egyház egyetemes érdekéből a középiskolai tanárképző s az e célból szervezendő internátus berendezésével vállaltak, csak úgy teljesítheti, ha mindazt a segélyt, mit Debreczen szab. kir. város közönsége a főiskola részére eddig szolgáltatott, megadja a tudományegyetem megnyitása után is.

Megkereste tehát 1911 november havában tartott kerületi közgyűléséből 387—1911. számú határozatával Debreczen szab. kir. város közönségét a segélyek további folyósítása és biztosítása végett, mire a törvényhatóság 1912 március 28-án tartott közgyűlésén 124—5261/1912. sz. határozatával a főiskolai járandóságokat jövőben is kiszolgáltatni rendelte, azzal a hozzáadással, hogy az eddig szolgáltatott segélyek címe, a tudományegyetem létesítésével megváltozó helyzethez képest, az egyházkerületi elnökség és a városi tanács közbejöttével, a megváltozott viszonyhoz képest alakíttassék, illetőleg állapíttassék meg.

A törvényhatósági bizottság határozata kormányhatósági jóváhagyás végett felterjesztvén, m. kir. belügyminiszter ur 128,237—1912. számú leiratában felhívta a város közönségét, hogy az ő hozzájárulása előtt, már most meghatározandó a cél, mire a szóban forgó összegek a jövőben fordítandók lesznek, valamint az is, hogy ezen összegek a tudományegyetem felállítását után kinek a kezéhez lesznek fizetendők?

Ez a leirat az egyházkerületi elnökséggel közöltvén, 6036—1912. szám alatti átiratukban közölték a tanáccsal, hogy a város közönsége által eddig adott és ezutánra is kilátásba helyezett összegek ezentúl „részben az egyetem theologiai fakultásának fenntartására, részben a debreceni református főgimnázium, részben az egyetemmel kapcsolatosan szervezendő s a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 4253—1912. elnöki számú rendeletével is célzott internátus és tanárképző fenntartására fognak fordíttatni“.

Most azonban kijelenti úgy a maga, mint elnöktársa a püspök ur nevében, hogy jelzett számú átiratuk nem mindenben fedti az egyházkerület intencióját és nem felel tüzetesen a belügyminiszteri leiratban feltett kérdésre sem.

Ugyanis, a város közönségétől kapott évi segélyből semmi sem fordíttatik a theologiai fakultásért vállalt 70.000 koronás évjáradékra, mert ezt a kötelezettséget a főiskola és egyházkerület más forrásokból fedezik.

A segélyből elkülönítendőnek tartják azokat az összegeket, melyeket a város eddig is a felsőbb tanügy szolgálatára adott. Az így elkülönített összeg, mint I-ső csoport fordíttatnék az egyetem mellett a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 4253—1912. sz. leiratában kontemplált tanárképző és internátus céljaira, míg a II-ik csoport összege, eddigi jellege szerint szolgálná a tanügyet.

Önként következik, hogy az így csoportosított segély, a tudományegyetem megnyitása után is a *főiskola* pénztárába fizettetnék.

A bizottság tudomásul veszi az egyházkerületi elnökség azon kijelentését, hogy a Debreczen szab. kir. város közönsége által különböző címeken adott s a 124/5261—1912. sz. közgyűlési határozattal jövőben is kilátásba helyezett összegből semmi sem fordítatik a theologiai fakultás érdekében az állampénztárba fizetendő járadékra. Megállapítja, hogy a segélyek jövőben két csoportra osztva adassanak ki s fizetessenek a *főiskola* pénztárába.

Az első csoport összege a 4253—1912. eln. sz. szerint vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által megvalósíttatni kívánt tanárképző és internátus céljaira; a második csoport összege az eddigi címek által jelzett célra lesz fordítandó.

Ezeket az összegeket, eredetük és megszavaztatásuk jelzésével, a következőleg állapítja meg a bizottság:

I. csoport.

- 6,800.— K 1. A büntetőjogi tanszék javadalmáért. Alapított 1875-ben a 123—2944. számú közgyűlési határozattal. — Eredetileg 1300 forint készpénz, 400 frt lakáspénz, 63 forint bordeputátum és 10 öl fa szavaztatott meg. 1894-ben a tiszántuli egyházkerület az akadémiai tanárok fizetését rendezte. Az egyházkerület közgyűlésének határozatát a város közönsége 112/6567—1894. sz. határozatával elfogadván: az évi járadék fokozatosan 6800 koronára emelkedett.
- A közönség ezen határozata kormányhatósági megerősítést nyert 74,000-1894. szám alatt.
- 10,000.— K 2. 1892-ben a 138—7887. sz. közgyűlési határozattal 200,000 forintot szavazott meg a közönség két jogi- és két bölcsészeti tanszék alapjául, egy-egy tanár fizetésének biztosítására 50—50 ezer forintot számítva. A jogakadémiák országos újjászervezése alkalmával 1894-ben, a 183—10,425. sz. határozatban kimondta a közgyűlés, hogy „addig is, míg módjában lesz a tőkét kiadhatni, a két jogi tanszékre 100,000 forint 4 1/2%-át 1895 július 1. napjától járólagon folyósítja. Majd 18—493/1897. számú határozatával megszavazta az 5%-ot, vagyis 10,000 koronát.
- 10,000.— K 3. A két bölcsészeti tanszék javadalma. Folyósítása elrendeltetett a 138—7887/1894. sz. végzés alapján a 135/1906. számú közgyűlési határozattal.
- Kormányhatóságilag megerősített 17,847—1895. sz. alatt.

3,207.76 K 4. Tanári fizetés pótlék. Eredete a hitujítás idejében. Fizetett a város több tanári állásra 4—400 cz. forintot. 1752-ben betiltotta a szepesi kamara, míg 1802 szept. 28-ikán kelt rendelettel a helyhatóság ismét engedélyezte azt. Véglegesen megállapított az összeg az 5917—1905. sz. tanári határozattal s ma egy tanszék pótlékát képezi.

5,000.00 K 5. Akadémiai internátusi segély. Megszavazta a közönség 1910-ben a 289—15,442. számú közgyűlési határozattal. A határozat kormányhatósági megerősítést nyert 65,139—1911. sz. a. a költségvetésbe állított 1911-ben, de csak 1912-ben kérte az egyházkerület elnöksége először.

756.00 K 6. A tanároknak régebben (1669-től) évi 10, majd 25 cseber bordeputatum járt. Ezt a város 1773-ban megváltotta 60—60 cz. forinttal. Az 1512 koronára menő összeg fele itt, fele a II-ik csoportba soroztatott.

12.00 K 7. szalma váltság fele.

3,424.00 K 8. 107 öl tüzifa (214 öl fele.)

2,176.00 K 9. 68 öl tanári fa ára.

267.50 K 10. A 107 öl fa fuvar fele.

136.00 K 11. A 68 öl fa fuvar ára.

756.00 K 12. Vízfordítás, őrlés stb. fele. —

Bethlen Gábor és Báthori Gábor erdélyi fejedelmek a főiskolának (coetus) adományozták a szepesi részbirtok (4691 hold föld) dézsmáját. A város magához váltotta a birtokot, a tizedet megváltotta, 1769-ig fizette természetben; tanároknak havonta 2 szekér fát, iskolának hetenként egy szekérrel, majd 150 ölet. — Napi 10 cseber víz, heti 30 köből őrlés, szemét, fogat, fuvar stb. 1784-ben ezek 850 cz. forinttal váltattak meg, míg 1853-ban 756 forint lett a készpénz, 24 forint a szalma és a fa természetben.

1,600.00 K 13. A főiskolai nagy könyvtár gyarapítására. Eredetileg 300 forint, majd a 23—896—1898. számú közgyűlési határozattal 1600 koronára emeltetett.

1,600.00 K 14. A nyilvános olvasóterem és könyvtárnok fizetéséhez. Megszavaztatott 207/13,133—1908. sz. a. határozattal és azzal a kötelezettséggel, hogy a nyilvános olvasó terem naponta délelőtt délután nyitva tartassék. Megerősítés végett felterjesztetett.

Az I. csoport végösszege tehát 45,735 korona 26 fillérben állapított meg.

II. csoport.

A 124/5261—1912. sz. közgyűlési határozattal jövőre is fizetendő segélyösszeg, az eddigi címnek értelmében s rendeltetése szerint szolgálja a tanügyet. Ide soroltnak:

- 6,642.30 K 1. Tanári fizetéspótlék. — Eredetileg több gimnáziumi tanár fizetését képezte. A város közönsége 5000 forintot szavazott meg. De az észak-bihari cs. kir. hatóság 1857 aug. 5-én kelt 1127 praes. számú rendeletével le szállította s ma a kitett összegben szolgál tanári fizetésekre.
- 420.00 K 2. A németnyelv tanításáért kir. rendelet alapján, a helytartó tanács 1802 szeptember 23-án kelt rendeletével 200 p. forintban állapított meg.
- 756.00 K 3. tanári bordeputatum; — fele,
- 756.00 K 4. őrlés, vízfordás stb. — fele,
- 12.00 K 5. 120 rész szalma árának fele,
- 1,264.00 K 6. 39 1/2 öl tanári fa ára 32 kval,
- 98.75 K 7. 39 1/2 öl tanári fa szállítása,
- 3,424.00 K 8. 107 öl fa ára 32 kval,
- 267.50 K 9. 107 öl fa szállítása.

Ugyanazon alapon, mint az I-ső csoport 7—12. alatti összegek.

- 480,00 K 10. 15 öl fa ára 32 K-val, megszavaztatott a tápintézetnek 191/8459—1888. sz. határozattal, fuvar nélkül. A főiskola az epreskerti vagy nagyerdei faraktárból maga szállíttatja.
- 5,640.00 K 12. A német nyelv és irodalom tanárszékére. Az egyházkerületi közgyűlés ezt a segélyt 1909-ben 13 évre kérte. — Az összeg 7400 koronáig emelkedhetik. Megszavaztatott ez ideiglenes segély a 130/6898—1909. sz. közgyűlési határozattal, mely határozat 134,308—1909. sz. alatt kormányhatósági jóváhagyást nyert. — Ez ideig e tanszékre csak a kitett összeg vétetett igénybe.

A II-ik csoport összege 19,760.55 korona azzal a megjegyzéssel állapítatik meg, hogy abból 5640 koronát csak a tudományegyetem megnyitásáig fizeli a város.

A két csoport összege 65,495.81 koronában, az egyetem megnyitása után 5640 kor. levonással 59,855.81 koronában lesz a főiskola pénztárába fizetendő.

Megjegyzzi a bizottság, hogy azoknak a kaszálók-nak ügye, melyek tanári járandóságot képeztek, tárgyalás anyagul nem szolgálhattak, miután ezeket 1899-ben 117—8644. sz. közgyűlési határozattal a közönség tulajdonjoggal átengedte a főiskolának.

Megjegyzzi végre a bizottság, hogy a tanítóképző-intézet tanárainak járó 39 és 1/2 öl tűzifa,

ennek szállítás díja, továbbá az 1910-ben 26—1910. számú közgyűlési határozattal, ingyenes temetésekért megállapított 250 korona évjáradék, szintén nem szolgált tárgyalás anyagául, mivel a tanítóképző, bár kiegészítő része a főiskolának, mégis is önálló intézménynek tekintendő, a temetési segély pedig külön, a képezdei növendékek javára esik s azt a főiskolai háznagy kezelte s kezeli.

Felolvastatván, aláíratott.
(Kmf.)

Még egyszer a gazdasági ismétlőiskoláról.

Irta: Dr. K. Tóth Mihály tanácsnok.

Abból az alkalomból, hogy a városi tanácsban felmerült a két gazdasági ismétlőiskola egyesítésének eszméje, közöltem néhány sort e lapok ez évi első számában, tisztán a száraz adatokra, a tényállásra támaszkodva s kerülve a személyeskedést.

Most, hogy ismét felszólalok, szintén kerülöm a személyeskedést. Csak az adatokra támaszkodom.

Állítottam és állítom ma is, hogy városunk belterületén, az iskolába be nem iratkozott tankötelesek összeírásával megbizott rendőrbiztosok összesen 14 fiu és 19 leány be nem iratkozott tankötelest mutattak ki.

Állítottam, hogy a városunkban működő két főgimnázium, főreál-, kereskedelmi- és polgáriiskolák, a felsőleányiskola, az iparos-tanonciskola 12—14 éves tanköteleseink nagy részét magába öleli.

Állítottam, hogy a mindennapi iskolából kikerült s a város belterületén lakó tanköteles növendékek nagy számát nyelik el a gyárak és hogy a két ismétlőiskolába összesen 170 fiu s 283 leány iratkozott be.

És állítottam s ma is állítom, hogy ama beiratkozott növendékek közül naponta alig jár fel több 15—25-nél s hogy ezek szerint a két iskola egyesítése természetszerű s kerülendő a tapasztalatok szerint eddig kiadott nagy költséget, kívánatos, hogy új iskolát ne létesítsen, hanem a meglévőt fejlessze, ha kell: új tantermekkel a város.

De ime, Péterffy ur bizonyítani kívánja, hogy városunknak haszna van a második gazdasági iskola felállításából; hangoztatva, hogy a közismereti tantárgyak tanítása alól az állam a várost felmentette s ezzel a házipénztár évi 3200 korona tehertől szabadult.

De felejtji, hogy emiatt koncentrálódott két helyre az addig, gondolom, 16 tanító által végzett tanítás. Emiatt vesztett el a város évi

68 koronával haszonbérlet 20 hold földet, melynek 1360 koronás jövedelmét az 1904. év óta eltelt három gazdálkodási évről hasztalan keresnők a város számadásai közt. De hasztalan keresnők még azt a 80%-os hasznot is, amiért az igazgató ur szívesen adna 400—400 korona készpénzt, dacára annak, hogy a 20 holdon való gazdálkodáshoz, mint maga kimutatja, idáig 2020 korona élő és holt felszerelést kapott.

Igaz tehát, hogy a város már eddig három gazdálkodási éven át vesztett ezzel a gazdasági ismétlő-iskolával, évenként 1360 koronát.

Hogy az igazgató ur az iskola népességével is óhajtja bizonyítani a két iskola szükségességét, ezen csodálkozom.

Azt mondja, hogy növendékeinek száma oly nagy, hogy párhuzamos osztályokról kell gondoskodni. Ugyan, ugyan! 390 növendékért? Hiszen ez a szám három évi tanfolyamot ölel fel. Egy-egy tanfolyam, — miután nem mindennapos iskoláról van szó, — legfeljebb heti 7 óra hallgatásra van kötelezve s tegyük fel, hogy mind fenn vannak egytől-egyig s osszuk meg őket, hetenként két napi feljárási kötelezettséggel három felé. Egy-egy kontingens 130 s ezt vesszük ismét három fele: egy-egy osztály nem több 43—44-ről.

Hova kell ide párhuzamos I/a, I/b stb. osztály és tanító?

Hargsulyczza az igazgató ur, hogy csak az ő gazdasági ismétlő-iskolája „állami”; a másik, az ugynevezett I. számú gazdasági ismétlő-iskola „községi”.

Ugyan kérem, mutassa ki nekem abban az iskolában, hogy a téglán, az élő és holt instruktuson és 20 hold földön kívül, mi abban a községi? Tanítóit nem választotta, nem fizeti a község. Ma itt vannak, holnap ott, hova a őket a miniszter, tehát az állam vezényli. — Tanítói élnek, dolgoznak úgy, mint azt nekik a törvény előírja s minden ténykedésük, még függelmi viszonyuk is az 1907. évi XXVI. t.-c., tehát az állami tanítókra és nem az 1907. évi XXVII. t.-c., tehát a községi tanítókra vonatkozó törvény alapján bírálendő el.

Szinte érthetetlen anomália ennek az iskolának községi erőszakolása. Olyan, mint a kisegítő iskoláé volt. Ez végre megszűnt ilyen fából csinált vaskarika lenni. Ma már „Állami kisegítő iskola” címe is, jellege is. Meg kell szünnie ennek az „ajtófélszerű”, — se kint, sem bent állapotnak az I. sz. s reméljük, nem sokára egységes „Állami gazdasági iskolá”-nál is.

Attól ne féltse igazgató ur tanítványait, hogy az egységes állami gazdasági iskolába nem fognak járni a távolság miatt. Segítünk rajta. A közismereti és elméleti, tehát a jobb téli

félévre, a város különböző, könnyen megközelíthető pontjain lesz rendelkezésükre tanterem elég; a nyári félév gazdasági gyakorlataihoz pedig, éppen úgy nem lesz messze az „Epreskert” hetenként kétszer a tanköteleseknek, mint nincs és nem volt messze a református felsőbb leányiskola, illetőleg tanítónőképző-intézet növendékeinek s reméljük: a Svetits-intézet növendékeinek sem.

Tanulmányutak.

Irta: **Kocz Akos.**

Megdönthetetlen igazság az, hogy aki sokat jár-kél, sokat lát, még többet hall és ezekből tanul. Belátták ezt azon városok, akik tisztviselőiket évenként felváltva tanulmányutra küldik, akiknek tapasztalatait azután itthon a városok érdekében felhasználják és évről-évre javítják azon intézményeket, melyek másutt fejlettebbek, vagy pedig a még náluk nem létező modern intézményeket igyekeznek megvalósítani.

Nálunk, a vidéki városokban, az a baj, hogy ötletszerűen, minden előzetes tanulmány nélkül fogunk az alkotásokhoz, ahelyett, hogy ezen tervezett létesítéseket előbb ott tanulmányoznánk, ahol már azok üzenben vannak, vagy életképeseknek bizonyultak. Ha így történik, nem csapnának be bennünket egyes vállalkozók és nem kellene rengeteg munka árán a szócédékben nem eléggé részletezett dolgok felett sopánkodni és a vállalkozót olyan munkára kényszeríteni, melyet az a saját érdekében és üzleti hasznának nagyobbitására nem elég világosan szövegzett.

Egyszóval „szakemberek”-et kell nevelnünk a közigazgatásban. Erre nem gondolt eléggé sem az állami törvény, sem a városok legtöbb esetben ezek nyomán alkotott szervezeti szabályzata a tisztviselők minősítését illetőleg. Mert ha a törvény és szabályrendeletek bizonyos állásoknál megkívánják a szak tudást és az emőrl megszerzendő diplomát, miért nem kívánja meg a diploma által bizonyított szak-képzettséget olyan vezető állásoknál, melyeknek betöltői a város első tisztviselői. Sohasem tudtam megérteni, hogy pld. mondjuk a város kulturális ügyeit vezető tanácsnoknak miért kell jogi képesítés, mikor a közn üvelődési ügyosztály vezetéséhez a jogtudományoknak vajmi kevés köze van és ha van, akkor majd elintézi ezt a város tiszti-főügyésze, aki jogi kérdésekben utmutatást ad és tanácsol az egész városi Tanácsnak. Az is nehezen érthető meg, hogy miért kell a gazdasági tanácsnoknak jogi diploma, mikor az ő működése a város közigazdasági élete körül forog és teljesen jól intézi az ügyeket, ha gazdasági akadémiái oklevele van, vagyis a saját reszortjának diploma által igazolt szak-képzettségével bír. Szívesen véve a dolgot, még a pénzügyi osztály előadójától sem kívánnék jogi képesítést, a fentebb említett okból, mert hiszen a tanács minden fogósabb jogi kérdést azzal a végzéssel ad ki: „kiadatik javaslattétel végett a tiszti főügyészeknek”.

Ezeknek előrebocsátása után anélkül, hogy bár-mely diploma értékét kicsinyelném, a bürokratikus felfogás helyett sokkal helyesebb volna szakembereket

nevelni, illetve gyakorlati és elméleti jártasságukat, képességüket nagyobb tanulmányutakra küldéssel bővíteni és gyarapítani. A közművek és közegészségügyi intézmények vezetője menjen el a külföldi mintavárosokba az e téren tapasztalható haladás tanulmányozására, a kulturtanácsos töltsön néhány hetet a tanügyi és kulturális berendezések megtekintésére, a gazdasági tanácsnok tanulmányozza főleg az agrikulturát, a katonai és illetőségi ügyosztály vezetője fog találni szintén megszívlelni valót a művelt külföldön, az adóügyi tanácsnok sem fog gazdag és itthon értékelhető tapasztalat nélkül visszatérni, a város pénzügyi és jogi előadója szintén szerezhethet értékes tudnivalókat a külföldön, a rendőrfőkapitány, aki mindent megfigyelő tehetségének eddig is sok értékes tanujelét adta, a külföldi rendőrségi intézmények legjavát bizonyára itthon is alkalmazná, a főszámvevő nagy haszonnal tanulmányozhatná a külföldi városok háztartásának vezetését, az itt el nem sorolt főtisztviselők is saját szakmájuk körében becses tapasztalatokat szerezhethének és ily módon alkotásainknak már első lépcsőjén gazdag tapasztalatokkal fognánk a városunk nagyságát célzó munkákhoz.

Az az összeg, melyet a város vezető emberei ily célra felhasználnának, nem volna veszendő érték, hanem növelné a tisztviselők tudását, ambícióját és a város minden oldalú fejlődésének nagy hasznára válnék. Nagyon természetes, hogy ezen tanulmányutak aztán igazi komoly munkák lennének és azokról a törvényhatóság, vagy legalább a városi Tanács elé jelentés volna teendő.

Nem említem meg akarva a polgármester, főjegyző, főügyész és főmérnök tanulmányutját, holott ezt kellett volna első sorban megokolnom, mivel a város ezen négy főtisztviselőjétől függ első sorban városunk minden irányban való haladása. Hogy ezen tanulmányutak mennyire hasznosak a gyakorlati átvitelnél a városok emelkedésének történetében, azt láthatjuk Budapesten, Pozsonyban, Marosvásárhelyen, Temesvárott és egyéb nagyobb városokban, ahol a külföldön szerzett tapasztalatok és ott szerzett ismeretek kivitelre találtak a középítkezésben, közegészségügyben és kulturális alkotásokban. Mert az bizonyos, hogy a városokat nemcsak ezek kedvező anyagi helyzete, polgárainak és adófizetőinek áldozatkészsége emeli, hanem hozzájárul ehhez tisztviselőinek utazásokban, tanulmányokban kiszélesedett látóköre, a szép iránt való érzeke és a kulturának azon foka, melyet a külföldön éles megfigyelés útján érünk el.

Bizonyára áldozni kell ezen utakra, amelyeket felváltva tennének meg a vezető tisztviselők. Elmehetne évenként három-négy, de semmiesetre sem 400—500 korona megszavazott összeggel, hanem legalább is 1000—1000 koronával, vagy többel aszerint, amint közelebb, vagy messzebb tanulmányutra menne. Mert hogy ezen tanulmányutakra az amugy is korlátolt fizetésű tisztviselő ráfizessen a magáéból — habár szórakozik is ezen tanulmányutakon — nem kívánható, másrészt azonban állása és a cél, amelyért fárad és utazik, magukkal hozzák azt, hogy annyi költséggel legyen ellátva, amennyi erre szükséges.

Mindezeknél fogva kívánatos volna a legközelebb összeállítandó költségvetés keretébe ezen tanulmányutakra öt-hat ezer koronát felvenni.

A városi vállalkozásokról.

Irta: Nagy Sándor számvevő.

A szováti földek bérbeadásával kapcsolatosan a városi jövedelmek fokozásáról volt szó e lap legutóbbi számában. Ez a kérdés a városok életében mindinkább nagyobb jelentőséget nyer. Ami természetes is, mert a városi feladatok megoldása jóformán az anyagi kérdéseken fordul meg. Persze ezek a feladatok teljesen még akkor sem lennének megoldhatók, ha az anyagi eszközök korlátlanul rendelkezésre állnának, mert mindig újabb és újabb szükségletek és igények merülnek fel.

A városok jövedelme első sorban saját vagyonukból ered. Ez a jövedelem azonban soha sem elegendő, azért más jövedelmi források után is kell nézni. Ez a törekvés vezetett a városi vállalkozásokhoz. A városi hatóság azonban, — melyet a törvény tulajdonképpen első sorban nem is gazdálkodásra szervezett, — a maga eljárásában szigorú formákhoz, szabályokhoz, határidőkhöz stb. van kötve. A vállalkozás sikere ellenben gyorsaságot, a kedvező konjunktúrák kihasználását, szóval mozgási szabadságot kíván. Ezért a város a maga vállalatait elkülönítette és a gazdasági élet törvényei által kívánt üzletszerű alapokra fektette; fentartván azonban a főfelügyeleti és meghatározott esetekben a döntési jogot a hatóságnak. Ez a mód egyesíti magában a hatósági és az üzletszerű kezelés előnyeit és kiküszöböli mindkettőnek hátrányait, mert az üzemvitelében kellő mozgási szabadságot biztosít, ellenben a kockázatos és spekulációs természetű vállalkozásoktól megóv.

Tág tér kínálkozik a városi vállalkozásokra különösen azokon a mezőkön, ahol a polgárság közérdeke és a városnak, mint olyannak, magánérdeke szerencsésen összetalálkoznak. Így a városi polgárságnak közérdeke, hogy a közművek (vizvezeték, csatornázás, köztisztaság, közvilágítás, helyi közlekedés) kezelése városi legyen, mert ugy megbízhatóbb és pontosabb; de a városnak magánérdeke is ez, mert jövedelmező. Ezt az elvet ma már mindenütt elfogadták és lehetőleg gyakorlati alkalmazásba is vették, mert az anyagiakon kívül még szociális jelentősége is van.

Kevésbé kerül még gyakorlati alkalmazásra legalább hazánkban, — a városi takarékpénztárak gondolata. Pedig a vállalatok által hozott jövedelem még mindig nem fedezi a városok közszükségleteit, még mindig újabb és újabb bevételi források után kell látni és így természetesen mind sűrűbben ráterelődik a figyelem a városi takarékpénztárakra. Ez a kérdés nálunk még nincs eléggé kipróbálva, még eltérő vélemények is vannak e körül: azonban a szükség, másutt szerzett tanulságok és az elvitathatatlanul kínálkozó nagy előnyök kétségkívül előbb-utóbb megérlelik és megvalósítják ezt a gondolatot is. Itt is szerencsés találkozása látszik a köz- és

magánérdekeknek és különösen a mai idők tanulságai élénken mutatnak rá azokra a nagy előnyökre, melyekkel egy ilyen intézmény a polgárság és a város szempontjából egyaránt bír. A városok összes bankszerű teendőinek egyszerű és kényelmes ellátása, a saját tőkéknek és a kezelésükre bízott — nem jelentéktelen, sőt még remélhetően sokkal jelentékenyebbé váló — idegen tőkéknek kedvezőbb hasznosítása, a város hitelgényeinek biztosabb és olcsóbb kielégítése, általában az összes pénzügyi kérdésekben sokkal nagyobb függetlenség és biztonság: mind olyan hatalmas eszközök, melyek alkalmasak a jövedelmek gyarapítását és ezzel a városi feladatok megoldását nagy lépéssel előrevinni.

Az utcai zaj elleni védekezés.

Irta: Dr. Tatay Zoltán.

A városok fejlődésének természetszerű következménye a forgalom emelkedése s ezzel kapcsolatban az utcai zaj növekedése.

Mig egy vidéki kis város utcái csöndesek, kihaltak, addig a nagy városok utcáin állandóan nagy forgalom bonyolítatja le, s azok állandóan eleven, lüktető utcai életnek színhelyei. A fővárosokban ez a nagy utcai forgalom tetőpontját éri el. Gondoljunk akármelyik nyugateurópai metropolis forgalmi gócpontjaira, melyek valósággal mindmegannyi nyüzsgő hangyabolyhoz hasonlítanak, s a száz és százféle jármű a forgalmat mégis bámulatos simasággal és csöndben bonyolítja le.

Ha a közlekedési eszközöknek ezen nagy száma és sok fajtája szabadon zakatolna, pöfögne, csengetne és túlkölné, oly khaotikus hangzavar állana elő, melyet emberi fül csak nehezen tudna elviselni. Ennélfogva a nagy városok hatóságainak gondoskodni kell az utcai zaj elleni védekezésről.

Általában véve a nagyvárosi utcai élet kulturált-ságának csallhatatlan jelensége a forgalom sima lebonyolítása és az utcai élet zajtalansága. Mig a keleti városok hangos utcai életükről híresek s hazánk és Olaszország városainak utcai élete is meglehetősen lármás, addig a többi nyugateurópai művelt államok városait az utcai élet nyugodtsága és a néha szédítő forgalom higgadt lebonyolítása jellemzi. A mi fővárosunk forgalom tekintetében még messze elmarad a nyugateurópai metropolisok mögött és mégis igen zajos város, s a fővárosi hatóság csak újabban lépett a cselekvés terére az utcai zaj elleni küzdelemben.

Debreczen város, jóllehet népesség tekintetében negyedik városa az országnak, forgalmát illetőleg bármelyik magyar vidéki várossal vetekedik, s e rohamosan fejlődő forgalommal karöltve jár az utcai zaj növekedése, mely maholnap kívánatosá teszi a hatóság beavatkozását.

Helyi vasutunknak villamos üzeművé történt átalakítása óta villamosaink harsány csengői reszketetik meg a levegőt és dobhártványaink forognak veszélyben, midőn mellettünk száguld el egy csengető sárga szörnyeteg. Hosszu tehervonatok vígan zakatolnak végig utcáinkon, okádván a fehér füstöt, kellemes reminiscentiákat keltvén a nemrég kimúlt „kis gőzös“ iránt. A teherkocsik és szekerek éktelenül zörögnek a rossz kövezeten. Nem mondom, vannak ennél fontosabb dolgok is, de az idegeink ellen támadó utcai

zajnak van annyi jelentősége, hogy az ellene irányuló harc megkísérlését a hatóság szükségesnek tartsa.

Mindenekelőtt a helyivasut-társaság hivassék fel a fülsértő, riasztó csengők használatának mellőzésére és utasítsassanak a kocsivezetők, hogy csak szükség esetén csengessenek, s ne harsogják tele utcáinkat riasztó harsány hangu csengettyűjökkel.

Nagy tévedés azt hinni, hogy a folytonos csengetés alkalmas a villamos elgázolások megakadályozására, mert a járókelők annyira bosszázsoznak az oktalan lármához, hogy a közeledő villamos vasut csengetése már nem is teszi őket figyelmesekké.

Szomorú példa erre fővárosunk, hol — jóllehet szintén hangosak az utcák a villamos csengők harsány zajától, mégis napirenden vannak a villamos elgázolások. Mig külföldi városokban, hol tompa hangu figyelmeztető csengőket használnak, az elgázolások sokkal ritkábbak. Ennélfogva a lármás, föl-siketítő csengetés a villamos elgázolások megakadályozására nem bizonyul alkalmas eszköznek.

Másik teendő volna a tehervonat közlekedés mérsékelése, a teherközlekedésnek éjjeli lebonyolítása. Villamos helyivasut közlekedésünk dacára vígan zakatolnak és dübörögnek utcáinkon a hosszú tehervonatok, megrengetvén a házsorokat.

A többi járművek zörgése remélhetőleg a zaj-talanabb burkolatok befektetése által fog megszűnni, vagy legalább is mérsékeltetni.

Ezek nagyjából azon teendők, melyek az utcai zaj mérséklésére hivatvák, s melyek által elérhetjük azt, hogy munkában elfáradt idegrendszerünk ne támadtassék meg folyton a járművek khaotikus lármájától.

Nagyobb forgalmat, — de azért nagyobb csöndet kívánunk!

A hamisított tejtermékek.

Irta: Konez Ákos.

Budapestet kivéve, talán az ország egy nagyobb városában sem árulnak annyi vízzel szentelt, lefőlözött és minden tekintetben silány tejet, mint városunkban. Nemcsak a helyi tejtermelők adják drága pénzen a tejnek nevezett kékeszínű folyadékot, hanem az eddig jámbor vidék is eltanulta, miképpen lehet öt liter tejből a vevők részére hatot csinálni.

Hogy pedig van jó tej Debreczenben és a vidéken, kitűnik abból, hogy ha valaki alkura lép valamelyik tejhordóval, az első napokban, vagy mondjuk első hónapban, a tejjélvezhető. Ugyancsak élvezhető a következő hónap első napjaiban, midőn a tej árát felveszi a tulajdonos, ellenben a következő napokban már rosszabbodik a tej a hónap végéig. A tehéntartó gazdának aztán mindig van panasz esetén viszontpanasza, hogy tudniillik ő jó tejet önt a kannaiba és az üvegekbe, hanem a megbizhatatlan szállítók és cselédek azután keverik fel vízzel a tejet, holott egy kis ajándék, vagy borralaló révén megtudhatjuk, hogy bizony a tehéntartó gazdák egyike-másika a „vegyszeret“ üzi és a tejmennyiséget kut-vízzel igyekszik szaporítani.

Már pedig a tej a mindennapi táplálkozás egyik főtenyezője és nagy lelkiismeretlenség ezen fő táplálkozási tényezőt meghamisítani. Innen és ebből erednek a gyermekeknél a sűrűn előforduló bélhurut betegségek és éppen azért a tej ellenőrzése a hatóság elsőrendű kötelessége.

Dicsérettel kell felemlitenünk piacaink gondos orvosrendőri vizsgálatát, mely rendszeresen folyik. *Rostás István* főkapitánynak elismerésre méltó gondossága, a tisztiorvosoknak fáradhatatlan ellenőrzése már is azt eredményezte, hogy a piaci tejtermékek minőségében javulás mutatkozik. Ámde mivel nem vehetnek mindenkor ellenőrzés és hatósági vizsgálat alá a különböző tejtermelőkől a magánházakhoz hordott tejet, nem csalódunk, ha azt hisszük, hiszen saját otthonunkban tapasztaljuk, hogy sok vegyi folyamatokon átment tej kerül asztalunkra a milimárik furfangja révén.

A közéleti bizottság a napokban foglalkozott a tejtermelés kérdésével. *Sós István*, *Frigyes főherceg* tejjgazdaságának intézője ugyanis ajánlatot tett egy Debreczenben felállítandó tejértékesítő szövetkezet tárgyában. Az ajánlatot a közéleti bizottság véleményezés és tanulmányozás végett kiadta egy kisebb bizottságnak, melynek tagjai *Rostás István* főkapitány, *dr. Tüdős Kálmán* tisztifőorvos és *Borsos József* h. főmérnök. Ismerve ezen bizottság tagjainak szociális gondolkodását és a közjóra törekvő buzgalmát, hisszük, hogy megnyugtató és minden tekintetben kedvező véleményt fognak adni a tejtermékek megjavítására nézve.

Az élelmiszerek meghamisítóit a törvény idevonatkozó szakaszai szigorúan büntetik. Nagyon helyes volna a rendszeres hamisítókról szóló ítéletet a helyi lapokban közzé tenni, mint azt Budapesten teszik, mert így a közönség óvakodnék az emberi szervezetet rontó és egészséget haszonlesésből származó hamisított termékeket drága pénzen megvenni. Nehány — különösen visszacsúcs idején — szigorú büntetés és az illető lelkiismeretlen termelők pellengérré állítása javulást eszközölné e téren és sok betegségtől mentené meg a fogyasztókat.

Debreczen szabad királyi város polgármesterétől.

427—1913. eln. sz.

A kir. belügyminiszteri 136.000—1912. sz. a. kelt rendelet alapján közhírré teszem, hogy a Debreczenben megjelenő „Debreczeni Ujság” című politikai napilapnak 1913. évi április hó 12-ig és a Budapesten megjelenő „Pesti Hírlap” című politikai napilapnak Debreczen sz. kir. város területén 1913. évi április hó 25-ig való elárusításához engedélyt adtam.

Debreczen. 1913 évi február hó 4-én.

Kovács József,
polgármester.

DEBRECZEN MÚLTJÁBÓL.

Legrégibb határjárások és helynevek a debreczeni pusztákon.

Irta: **Zoltai Lajos** muzeumőr.

(Folytatás.)

II.

Ohat, Arkustelek és Derzsegyháza.

Közönségesen ismert tény ma már, hogy Debreczen város legtávolabbi pusztája, *Ohat*, melyet a vasuti menetrendek következetesen, de helytelenül *Óhat*-nak irnak, az Árpádházi királyok idejében monostoros hely volt. Először a váradi Regestrum szól az *ohati apát*-ról, a zámi apáttal együtt bizonyos tolvajok által megkárosított felperesekül említvén, 1220-ban.¹ Majd IV. Béla királynak az egri püspökkel 1248-ban kötött csere-szerződésében találkozunk megint az *ohati apáttal*.²

Azt nem tudjuk melyik szerzetesrend és mikor települt meg ezekben a hortobágy-vidéki monostorokban. Azt sem: ki vagy melyik család volt az alapítójuk. Elég okunk van idegenkedni attól a feltevéstől, hogy az *Ohati* család alapította volna ez apátságot.³ Oklevelek csak annyit hagytak emlékeztetben róluk, hogy az *ohati* monostor a Boldogságos Szűz⁴, a zámi pedig a Szent-Kereszt tiszteletére épült.⁵

A kolostoron kívül a vallásos buzgóság gyakorlására, ájtatoskodásra másik hajlékuk is volt az *ohati*aknak: a Szent-György vértanúról nevezett plebániái egyház, melyet nemcsak némely oklevél említ egyszerre a monostorral,⁶ hanem az ugyanazon időbeli pápai tizedjegyzék két utolsó évi számadása is előhossa „Huchach” és „Huhach” elferdített néven.⁷

Muzeumunknak Telekháza nevű majorban végzett ásatásai egy nagyobb terjedelmű román kori templom nyomait s ennek félköríves záródású szentélye felibe később épült csucsíves izlésű kápolna alapfalait fedezték fel.⁸ Felelet nélkül maradt kérdés, hogy a régibb templom a monostorhoz tartozott-e, vagy pedig Szent-György vértanu egyháza volt-e?

De az ásatásnak ez a negatív eredménye azt a nézetet sem erősítheti meg, amely az *ohati* monostort a csegei szomszédos Nagymajor területére helyezi, az ottani ódon kastélyt az *ohati* árpádkori monostorral azonosítja, a régi magtárról könnyen elhiszi, hogy az meg az apátság temploma volt s ráadásul a csegei határ csaknem egész déli részére a nem rég még Vay birtokra, egészen a Holt-Tiszáig s a Görbe-földig reáfogja, hogy valamikor ez az ötezerholdnyi terület is *Ohathoz* tartozott.⁹

¹ Karácsonyi—Borovszky: Az időrendbe szedett Váradi Regestrum. 251.

² Fejér: Codex Dipl. IV/2 18.

³ Századok 1905: 657.

⁴ Károlyi Okl. I. 83.

⁵ Balássy F.: Zámi és *ohati* apátságok 1881.

⁶ Károlyi Okl. I. 83. I. 139. és Szabolcs vm. Okl. 1. sz. okl.

⁷ Monum. Vaticana Hung. III. 343 és III. 359.

⁸ Muz. és Könyvt. Értesítő 1907. 180. l.

⁹ Végh K. Mátyás: Hortobágyi apátságaink és Századok 1905: Az *ohati* apátság 631—659.

E felfogással én máre zelőtt is majd tiz évvel perbe szálltam, azt vitatva, hogy Ohat birtok határai hajdan is azok voltak, mint ma s így a monostor is valahol a mostani Telekháza major területén feküdt.¹⁰ Azóta új bizonyítékok se pro, se contra nem kerültek elő; idevonatkozólag oklevél publicatiók se a Vay-család, se Debreczen város magánlevéltárából nem történtek; már pedig innen várhatunk a kérdés megoldásához döntő érveket. Ha most mégis megint foglalkozom vele, azt azért teszem, mert az ismert legrégebbi ohati határjárásoknak, amelyeket ismertetni kívánok, fontos szerep jutott az ohati-apátság hol-léte felett keletkezett vitában.

Helyén való, hogy Ohat legrégebbi birtokosairól is szóljunk. Legelső a birtoknak nevet adó kun vitéz. Ohat (Vhod), akit Béla király névtelen jegyzője — szokása szerint — szintén a honfoglalásban szerepeltet, mint annyi más korabeli honfitársát.¹¹ Ha hinni lehetne a hízegő Anonymus-nak, — akkor a derék kun Ohat magától Árpádtól kapta ezt a honfoglaló karddal szerzett Tiszamelletti szép darab földet, Szabolcs és Tass vezérek diadalmas alföldi hadi útja befejezése után. Csakhogy a dolog másként áll. A Névtelen Ohat vitéze, aki semmiesetre sem azonosítható a rokonhangzásu, de úgy Kézai, mint a Képes Krónika szerint német eredetű Hahóttokkal,¹² igen nagy valószínűséggel ugyanaz az Ohat, akiről V. István király egyik oklevele szól. Ha nem az, akkor a Névtelen Ohatja édesapja volt emennek és hihetőleg alapítója a róla nevezett monostornak.

Ugyanis különböző oklevelek világításánál mi így látjuk az összefüggést:

V. István király idejében magtalanul meghal Ohat fia János (Johannes filius Whod de Peerch). Javai tehát a koronára szállottak. Ezek közül a Pércs faluban (a mai Mikepércsben) lévő földet a király az örökös nélkül elhunyt Ohatfi János szomszédjának Szemerefi Csépánnak adományozta 1270-ben.¹³ IV. László király Csépán fiát, Dénest Szaláncz vára ostrománál tanusított hősi viselkedésért — egy kődobástól a király szemeláttára sebesült meg — 1282-ben megerősítette Pércs birtokában,¹⁴ ahonnan Dénes és utódai — Földesen és másutt ma is élő kiterjedt család — ezentul Pércsi-nek neveztetnek.

Igen nagy valószínűség szól amellett, hogy a magvaszakadt Ohatfi János örökös nélkül maradt jószágai közé tartozott Ohat is, amelyet a király bizonyosan épügy eladományozott valamelyik kedvelt hívének, mint ahogy odaadta Pércset Csépán urnak. Az idevonatkozó oklevelet nem ismerjük; de későbbiekből kitűnik, hogy az új adományos Mihály nevű nemes volt, akinek Arnold nevű fia Pércsi Csépán egyik leányát vette feleségül s e házasság révén az Ohatiak később beültek a Pércsiek, emezek pedig — amint majd látni fogjuk — az ohatiak birtokaiba.

Mihály ur azonban nem bírhatta háboríthatatlanul a királyi adományt; erőszakosan kizavarta őt belőle a nála sokkal hatalmasabb Rátót nemzetségbeli István nádor fia, Domokos tárnokmester s az-

után Ohatmonostorát a vele szomszédos Hodos, Árkusd és Sziles (Syles) birtokokkal együtt királyi jóváhagyás mellett 1299-ben elcserélte a Sártivanvecse nemzetségbeli Istvánnak és rokonainak Poroszló nevű szintén monostoros birtokáért.¹⁵

Csak husz év múlva sikerült Mihályfia Arnoldnak visszaszerezni a bitorló oligarchától elidegenített apai örökségét. Az ő és Pércsi Csépánfia Mike kérésére Károly király 1318-ban Váradon kelt levéllel kiváltképen Körösszegvára vivásánál vérök hullásával szerzett érdemeik jutalmául visszaadta Ohat (Vhod) földet, amely, amint ez adománylevélből kiviláglik, István király privilegiuma alapján Arnoldot örökség szerint is megilleti s amelynek felét Arnold a király színe előtt átengedte vérszerint való rokonának Csépánfia Mike mesternek.¹⁶ 1324-ben I. Károly ez adománylevelet Mike fiai Zajos (Zayus) és Pirincs (Prync), meg Mihály fia Arnold kérésére privilegiális alakban is kiállította.¹⁷ Így lettek birtokosok a Pércsiek Ohaton is. Minthogy pedig Pércsy Mike négy leánytestvére a quartalitiu-mot Pércs faluban kapta ki, — akik Mihály, Márton, Ireneus és Elias nevű nemesekhez mentek nőül, az ősi pércsi birtok ugyancsak szétdarabolódott. Talán ez volt oka a váradai kápta'an előtt 1335-ben kötött következő csereegyezségnek:

Pércsi Mike fiai: Pirincs, Zajos (vagy Zanyo) és Dénes Ohaton lévő részöket a Szent Szűz monostorára az ugyanott épült Szent György vértanu egyháza kegyuri jogával együtt cserében átengedik a Pércsi Márton fiának Miklósnak Pércs falu negyedrészeért és Köteles falu feleért.¹⁸ Elbeszéli ezen oklevél azt is, hogy Mikemester, a Csépánfia, Pércs falu negyed-részét az ország törvényei szerint leánynegyedképen adta volt ki ősi birtokából nőtestvéreinek, illetőleg ezek gyermekeinek, t. i. Márton fiának Miklósnak, Mihály fiának Arnoldnak, Ireneus fiának Köncsinnak és Miklósnak, végül Illyés fiának Csépánnak. Köteles falu felerészét pedig más levél értelmében a Mike fiai pénzen adták volt el Mártonfi Miklósnak.

A következő évben Márton fia, Miklós, akit most már következetesen Ohati névvel neveznek az oklevelek és Mihályfia Arnold, aki az 1318. évi kir. adomány alapján felét bírta Ohatnak, panaszt tettek a király előtt, hogy a Csege nevű királyi birtok szomszédosságában fekvő Ohat birtokuknak megbízható határszélei nincsenek. Kérésökre tehát megparancsolta a király az egi káptalannak, hogy a törvényes formák mellett járassa meg Ohat határait. 1336 nov. 19-én ment végbe a nevezetes határjárás, melynél jelen voltak a káptalan részéről István pap; a király embere: Szöllősi Tamás; Lökös, a király csegei tisztje; Mihály csegei bíró s a többi szomszéd birtokosok.¹⁹

A határjárás leírását a következő számban folytatjuk.

¹⁵ Wenzel id. m. V. 202.

¹⁶ Károlyi Okl. I. 47.

¹⁷ U. o. I. 57.

¹⁸ Károlyi Okl. I. 83. Ugyanazon oklevél meg van Szabolcsvármegye levéltárában is 1. sz. a. Sőt tudtommal Debreczen város magán levéltárában is.

¹⁹ Károlyi Okl. I. 122.

¹⁰ Századok. 1904: A hortobágyi apátságok 537 és köv. ll.

¹¹ Szabó K.: Honfogl. kuttői. Béla Király névtelenje.

¹² V. Ö. Karácsonyi J.: Magyar nemzetségek II. 116.

¹³ Wenzel: Árpádkori új Okmt. III. 274.

¹⁴ Wenzel u. o. IV. 239.

Névjegyzéke

Debreczen sz. kir. város legelőbb adót fizető bizottsági tagjainak az 1913. évre.

1. Kardos László kereskedő, Kossuth-u. 9. 11,106 korona 06 f, kereskedelmi és iparkamarai beltag.
2. Gyarmathy István földbirtokos, Rákóczi-u. 11. 10,202 K 39 f.
3. Kaszanyitzky Andor kereskedő, Piacz-u. 57. 8131 K 72 f, kereskedelmi és iparkamarai beltag.
4. Hutflész Kázmér házbirtokos, Piac-u. 77. 7642 K 56 f.
5. Németh András vendéglős, Piac-u. 15. 7487 K 56 fillér.
6. Forrai Ernő földbirtokos, Kossuth-u. 23. 7456 K 39 f.
7. Rickl Géza földbirtokos, Piac-u. 39. 7195 K 34 fillér.
8. Szilcz Ferenc gyógyszerész, Varga-u. 15. 6707 K 56 f, gyógyszerészi oklevél.
9. Fürst Ödön kereskedő, Piac-u. 45. 5567 K 38 fillér.
10. Kontsek Géza kereskedő, Kossuth-u. 45. 6513 K 14 f, kamarai beltag.
11. Vecsey Zoltán földbirtokos, Piac-u. 7. 6122 K 07 fillér.
12. Áron Miksa kereskedő, Szt.-Anna-u. 24. 6048 K 30 f.
13. dr. Ujfalussy József orvos, Piac-u. 44. 5995 K 86 f, orvosi oklevél.
14. Horváth János kereskedő, Csapó-u. 51. 5608 K 87 f.
15. Pavlovics Károly műépítész, 5553 K 74 f, műegyetemi oklevél.
16. Szántó Győző gyáros, Hatvan-u. 11. 5487 K 94 f, kamarai beltag.
17. Szikszay Lajos építész, Péterfia-u. 5402 K 56 f, építész oklevél.
18. Ungvári József birtokos, Péterfia-u. 29. 5350 K 98 f.
19. Kovács József polgármester, Hatvan-u. 19. 5348 K 70 f, ügyvédi oklevél.
20. Áron Jenő kereskedő, Széchenyi-utca 22. 5184 K 50 f.
21. dr. Löfkovics Márton bankigazgató, Piac-u. 58. 5166 K 16 f, ügyvédi oklevél.
22. Zádor Lajos bankigazgató, Kossuth-u. 1. 5130 K — f, kereskedelmi és iparkamarai beltag.
23. May Andor gőzmalom igazgató, Istvánmalom, 4817 K 30 f.
24. dr. Kenézy Gyula orvos, Bábaképezde, 4769 K 54 f, orvosi oklevél.
25. Aufricht Vilmos malomtulajdonos, Vénkert 60. 4601 K 84 f.
26. Lusztig Károly kereskedő, Deák F.-u. 9. 4484 K 44 f.
27. id. Weichinger Károly birtokos, Piac-u. 53. 4295 K 48 f.
28. Gara Alajos bérlő Deák F.-u. 10. 3978 K 05 f.
29. Rosenfeld Salamon birtokos, Misklós-u. 4. 3978 K 05 f.
30. Csanak József kereskedő, Piac-u. 51. 3946 K 91 fillér.
31. Kovács Gyula kereskedő, József k. hg.-u. 11. 3905 K 80 f.
32. Debreczeni Lajos kereskedő, Verbőczy-u. 8. 3766 94 f, kereskedelmi és iparkamarai beltag.
33. ifj. Jóna János birtokos, Kossuth-u. 54. 3766 K 66 f, gazdasági oklevél.
34. dr. Bruckner Ernő orvos, Csapó-utca 26. 3725 K 18 f, orvosi oklevél.
35. Aczél Géza főmérnök, Degenfeld-tér 7. 3652 K 92 f, mérnöki oklevél.
36. Szentkirályi Tivadar kereskedő, Kossuth-u. 34. 3621 K 46 f.
37. Komlóssy Imre ügyvéd, Szent Anna-u. 5. 3511 K 02 f, ügyvédi oklevél.
38. dr. Fráter Imre orvos, Piac-utca 70. 3483 K 76 f, orvosi oklevél.
39. dr. Szántó Sámuel bankigazgató, Kossuth-utca 8. 3405 K 80 f, tanári oklevél.
40. Benkő János birtokos, Csapó-u. 19. 3405 K 58 fillér.
41. Muraközy László gyógyszerész, Piac-u. 3. 3366 K 90 f.
42. Lestyán Adorján kir. közjegyző, Szt. Anna-utca 7. 3235 K 24 f, ügyvédi oklevél.
43. Ungár Jenő bankigazgató, Piac-u. 61. 3231 K 22 fillér.
44. Szabó József ny. vinc. kép. ig., Péterfia-u. 81. 3089 K 16 f, gazdasági oklevél.
45. dr. Sz. Szabó László bankigazgató, Kossuth-utca 29. 3069 K 04 f, ügyvédi oklevél.
46. Harangi Sándor birtokos, Hatvan-u. 42. 3063 K 46 f.
47. Rickl Antal földbirtokos, Kossuth-u. 16. 3005 K 91 f.
48. Gál Ferencz birtokos, Piac-u. 79. 2930 K 88 fillér.
49. ifj. Weichinger Károly kávé, Piac-u. 53. 2330 K 74 f.
50. dr. Nagy Lajos ügyvéd, Darabos-u. 1. 2919 K 94 f, ügyvédi oklevél.
51. Kis Ignác bádógos, Piac-u. 32. 2917 K 20 f.
52. dr. Márton Kálmán ügyvéd, Piac-u. 44. 2854 K 16 f, ügyvédi oklevél.
53. Mandel Zsigmond bank biz., Piac-u. 19. 2804 K 44 f.
54. Kenyeres Károly birtokos, Széchenyi-u. 53. 2728 K 65 f.
55. Debreczeni Jenő gázgyári igazgató, Gázgyár 2706 K 70 f, mérnöki oklevél.
56. dr. Gajzágó Béla táblai tanácselnök, Péterfia-utca 25. 2699 K 34 f, ügyvédi oklevél.
57. dr. Magyar Simon ügyvéd, Batthyány-u. 17. 2683 K 18 f, ügyvédi oklevél.
58. Mórnicz Ferenc hentes, Kossuth-u. 60. 2674 K 35 fillér.
59. dr. Kemény Mór ügyvéd, Piac-u. 7. 2565 K 86 f, ügyvédi oklevél.
60. Szentesi János birtokos, Szent Anna-u. 56. 2560 K 20.
61. Fisch Lajos bankigazgató, Piac-utca 68. 2515 K 96 f.
62. ifj. Kertész István birtokos, Bethlen-u. 49. 2508 K 58 f.
63. Nagy Jakab sertéskereskedő, József kir. hg.-u. 31. 2495 K 96 f.
64. dr. Tüdős János orsz.-gyül. képviselő, Péterfia-u. 31. 2477 K 48 f, ügyvédi oklevél.
65. Polgári József birtokos, Csapó-u. 80. 2464 K 02 fillér.
66. Kovács Aladár vendéglős, Piacz-u. 29. 2455 K 68 f.
67. ifj. Bozzay Pál birtokos, Darabos-u. 49. 2435 K 88 f, gazdasági oklevél.
68. Polgári Bálint földbirtokos, Nap-u. 6. 2433 K 27 fillér.

69. dr. Széll Kálmán orvos, József kir. hg.-u. 35. 2427 K 20 f, orvosi oklevél.
 70. dr. Csikos Sándor orvos, Péterfia-u. 22. 2420 K 88 f, orvosi oklevél.
 71. Löfkovits Arthur kereskedő, Deák F.-u. 6. 2381 K 66 f, kereskedelmi és iparkamarai beltag.
 72. Seszlina Jenő kereskedő, Piac-u. 23. 2358 K 58 fillér.
 73. Szávay Gyula iparkamarai titkár, Piac-u. 69. 2342 K 70 f, lapszerkesztő.
 74. Sümeghy Béla birtokos, Csapó-u. 11. 2334 K 29 fillér.
 75. Kertész Imre birtokos, Bethlen-u. 51. 2325 K 15 fillér.
 76. Bilkei Kövesdi Imre birtokos, Szent Anna-utca 57. 2277 K 36 f.
 77. Deák István birtokos, Csapó-u. 30. 2271 K 42 fillér.
 78. Porubszky Jenő kir. táblaelnök, Széchenyi-utca 9. 2270 K — f, bírói oklevél.
 79. dr. Szabó Mihály iparos, Hunyadi-u. 23. 2251 K 50 f, tudori oklevél.
 80. Ekli József birtokos Péterfia-u. 70. 2219 K 39 fillér.
 81. Komlóssy Dezső ny. törvényszéki bíró, Bethlen-u. 4. 2207 K 78 f, ügyvédi oklevél.
 82. dr. Hegedüs Jenő ügyvéd, Arany J.-u. 6. 2197 K 60 f, ügyvédi oklevél.
 83. dr. Sz. Nagy Kálmán orvos, Hatvan-u. 15. 2184 K 98 f, orvosi oklevél.
 84. dr. Kocsár Gábor ügyvéd, Szent Anna-u. 8. 2170 K 98 f, ügyvédi oklevél.
 85. dr. Magoss György tisztifőügyész, Rákóczi-utca 25. 2167 K 22 f, ügyvédi oklevél.
 86. Tóth István építész, Péterfia-u. 16. 2155 K 93 fillér.
 87. Ujlaki Henrik máv. főmérnök, Piacz-u. 72. 2152 K 64 f, mérnöki oklevél.
 88. Szilágyi Imre ügyvéd, Piacz-u. 10. 2078 K 90 f, ügyvédi oklevél.
 89. dr. Kölesegy Sándor ügyvéd, Dégenfeld-tér. 2062 K 50 f, ügyvédi oklevél.
 90. Szalay József ny. kuriai bíró, 2053 K 10 f.
 91. Balogh István birtokos, Miklós-u. 45. 2048 K 81 fillér.
 92. Fleischmann Mór kereskedő, Péterfia-u. 42. 2047 K 74 f, kamarai beltag.
 93. dr. Kemény Viktor ügyvéd, Péterfia-u. 2045 K 20 f, ügyvédi oklevél.

Póttagok :

1. Kondor Zsigmond törv. bíró, Kossuth-u. 29. 2037 K 28 f, bírói oklevél.
2. Jóna János birtokos, Kossuth-u. 63. 2026 K 55 fillér.
3. dr. Berger Andor ügyvéd, Széchenyi-u. 1999 K 92 fillér, ügyvédi oklevél.
4. Szép József birtokos, Bethlen-u. 14. 1996 K 25 fillér.
5. dr. Leitner Adolf orvos, Széchenyi-u. 11. 1995 K 40 f, orvosi oklevél.
6. Félegyházy János kereskedő, Piac-u. 63. 1988 K 04 f.
7. Riesz Henrik kocsigyáros, Hatvan-u. 58. 1984 K 54 f, kereskedelmi és iparkamarai beltag.
8. dr. Ujlaki Hugó ügyvéd, Deák Ferenc-u. 9. 1961 K 84 f, ügyvédi oklevél.
9. Mandel Lipót kereskedő, Piacz-u. 40. 1959 K 20 fillér.

10. Molnár István birtokos, Kar-u. 20. 1849 K 59 fillér.
11. dr. Varga Emil orvos, Széchenyi-u. 1845 K 97 f, orvosi oklevél.
12. dr. Láng Sándor orvos, Kossuth-u. 1793 K 30 f, orvosi oklevél.
13. Vadon Sándor ügyvéd, Deák F.-u. 1793 K 04 f, ügyvédi oklevél.
14. id. Zöld János birtokos, Mester-u. 26. 1792 K 03 fillér.
15. Balogh István birtokos, Attila-u. 7. 1758 K 67 fillér.
16. dr. Olchváry László ügyvéd, Batthyány-u. 11. 1749 K 56 f, ügyvédi oklevél.
17. Horváth Tamás birtokos, Miklós-u. 37. 1707 K 31 f.
18. Emerich Arnold kereskedő, Hatvan-u. 61. 1699 K 58 f.
19. Berzöfi Vincze bank hivatalnok, Csapó-u. 18. 1688 K 34 f.
20. Molnár Albert birtokos, Hajó-u. 2. 1681 K 83 fillér.

MIRROVAG.

— **Gondnoksági ülés.** A debreczeni tanyai állami elemi népiskolák gondnoksága f. hónap 3-ikán ülést tartott, amelyen az iskolák folyó ügyeit intézte el; tudomásul véve, hogy a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur az I. sz. gazdasági ismétlő iskolának a nyáron megnyitandó háztartási tanfolyam költségeire 777 koronát utalványozott ki.

— **Tb. ügyészi kinevezés.** *Domahidy Elemér* főispán a törvényhatósági bizottság legutóbb tartott közgyűlésében, törvényben gyökerező jogánál fogva, *Tarján Leó dr.* debreczeni ügyvédet tb. városi alügyésszé nevezte ki.

— **Kinevezés.** *Kovács József* polgármester a szervezeti szabályzatban foglalt joga alapján *Páll Péter* irnokot végrehajtóvá nevezte ki. A kinevezett mintegy husz éve van a város szolgálatában és lelkiismeretes munkájával rászolgált az előmenetelre.

— **Nyugdíjazás.** A közgyűlés *Nagy István* katonai szállásbiztos betegsége miatt nyugdíjazta. Nevezett ezen határozatot megfeleltette a Belügyminiszterhez, honnan az ügyiratok azzal érkeztek vissza; hogy a Belügyminiszter ur a felebezés elutasításával a közgyűlési határozatot jóváhagyta.

— **Adófizetés iránti hirdetmény.** Alulírott városi adóhivatal ezennel felszólítja mindazokat az adózókat, akik a városi adókönyvben előirt és az 1909. évi XL. t.-c. 26. §-a értelmében esedékes adó tartozásukat e hó 15-éig be nem fizették, hogy ezt járulékaival együtt, a jelen hirdetmény közzétételétől számított 8 napon belül, vagyis e hó 24-éig az alulírott városi adóhivatalnál annál is inkább fizessék be, mert ellen-

kező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal meg fog indíttatni. Debreczen, 1913. év febr. hó 15. napján. Debreczen sz. kir. város adóhivatala.

Szerkesztői üzenetek.

R. Cs. V. Ipolyság. A törvényhatósági joggal felruházott városok és vármegyék fő- és allekváltárosainak az ősszel Budapesten tartott értekezletén abban állapodtunk meg, hogy a szerkesztésben megjelenő „A Város” c. lap rendes mellékleteként fog jönni a „Levéltárosok Lapja”. Időközben azonban arra, hogy „A Város” kiadóhivatala bizonytalanra nem vállalhatta a melléklet kiadását, másrészt egyéb itt fel nem sorolható okokból ez a terv meghiúsult és magam is félre állottam a meddőnek látszó mozgalomtól. Ha jól tudom a „Levéltárosok Lapja”-nak ügye *Miskolc* Simon János, Nógrád vármegye főlevéltárosánál van, hogy azonban megjelent-e annak első száma, nem tudom, mert hozzám nem érkezett. Magam is várom az első számot és veled együtt előfizetek arra, annál is inkább, mivel te az előfizetést nem „A város”-ra, hanem a „Levéltárosok Lapja”-ra küldted. Fordulj *Miskolc* Simon János főlevéltárhoz, aki bizonyára szívesen tájékoztat a „Levéltárosok Lapja”-nak miben állásáról. Te a Város-t mint bejegyzett munkatárs ingyen kapod és intézkedtem, hogy a hiányzó számokat megkaphassad. A városi nyomdához intézett leveledet átadtam annak idején az ügyvezetésnek,

ahonnan azt a választ kaptam, hogy az általam említett lapnak már második száma sem jelent meg. Ezt annak idején veled egy levelező-lapon is tudattam.

I. Z. Helyben. Az ígért kéziratot február 25-ikére kérem. A másikat magánlevélben írom meg.

Sz. I. Helyben. A polgármesteri hivatalban becsereíhető, méltóztassék oda fordulni.

B. Gy. Helyben. A harmadik kötet talán ez év tavaszán megjelenik.

1649—2037/1913.

Árverési hirdetés.

A Debreczen szab. kir. város tulajdonát képező Vajda-laposi és hozzácsatolt 905 hold területű földnek 1914. év október hó 1-től 1920. évi szeptember hó 30-ig terjedő hat évre nyilvános szóbeli árverésen haszonbérbe adása rendeltetvén el, ezen árverésre határidőül 1913. év március hó 7-ik napjának délelőtt 10 órája a városházának nagytanács termében kitűzetik, miről az árverelni kívánók azzal értesítetnek, hogy az árverési feltételek előzetesen a város számvevőségénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1913. évi február hó 6-án tartott üléséből.

A városi tanács.

A „Debreczeni Kölcsönös-Segélyező-Egylet” mint Szövetkezet

XXIX. évi Rendes Közgyűlését

1913. évi február hó 23-án délelőtt 10 órakor
a Kereskedő-Társulat dísztermében tartja meg.

Tárgysorozat :

1. Igazgatósági jelentés a múlt üzletév eredményéről.
2. Az évi záró-számadások és a felszámoló XXIV—1907-ik évtársulat vagyonszámjegének beterjesztése.
3. A felszámoló- és felügyelő-bizottság jelentése kapcsán az igazgatóság, felszámoló- és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása, a haszonfelosztás és az igazgatóság jelentésében foglalt egyéb indítványok fölötti határozathozatal.
4. XXX—1913-iki évtársulat megalakulásának kimondása, egyuttal a XXV—1908-iki évtársulat felszámolásához 5 felszámoló-bizottsági tag választása.
5. Nyugdíjszabályzat módosítása.
6. Esetleges indítványok, amennyiben azok 14 nappal a közgyűlés előtt beadattak.
7. 3 kilépő igazgatósági tag helyének betöltése 6 évre.

JEGYZET: Az évi záró-számadások kinyomatva, a közgyűlés előtt 8 nappal az egylet helyiségében kifüggesztetnek és minden egyleti tag által a hivatalos órákban megtekinthetők.

A szavazás gyakorlására és szavazatok számára nézve az alapszabályok 31. és 32. §§. intézkednek.

Minden tag szavazati jogosultságáról, szavazatainak számáról igazolványt kap, melynek alapján a közgyűlésen szavazó-lapok adatnak ki, melyek a közgyűlést megelőzőleg legalább 2 nappal a szövetkezet helyiségében, a törzskönyv-könyvek felmutatása ellenében adatnak ki. Ugyancsak ezen időben bemutatandók a meghatalmazások is.

A közgyűlés helyén és idejében igazolványok, vagy igazolvány nélkül szavazó-lapok nem adatnak ki.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECENBEN mérleg- és eredmény-számlája az 1912-ik évről

Vagyon.	MÉRLEG-SZÁMLA		Teher.	
Pénztári készletek	173.267	19	Részvénytőke	2.400.000 —
Váltótárca:			Tartalék alapok:	
Bank váltók	3.142.073	08	Rendes tartalék alap	1.420.000 —
Hitelrészések tárcája	530.562	44	Ingatlan tartalék alap	10.000 —
Értékpapír tárca	877.390	47	Hitelrész. csop. tartal.	4.300 80
Előlegek értékpapírokra és árukra	1.662.113	81	Hitelrészések biztosítéki alapja	53.462 82
Jelzálog kölcsönök:			Atruházott törlesztéses kölcsönök	633.871 78
Törlesztéses kölcsönök	795.619	28	Betétek:	
Bekebel. kötvény köles.	1.558.968	—	Takarékpénztári köny-	
Bekebel. folyósz. követ.	1.935.339	65	vekb.	7.945.189 04
Ingatlanok:			Cheque számlákban	1.036.239 20
Bankpalota	807.815	77	Hitelezők	126.286 41
Raktár épület	33.250	—	Fel nem vett osztalék	2.028 —
és egyéb ingatlanok	92.216	62	Átmenő tételek és függő kamatok	
Bankári követelések és fedezett folyószámlák	2.535.630	81	egyenlege	166.409 31
			Nyeresség	346.459 76
	14.144.247	12		
			14.144.247	12

Debreczen, 1912 december hó 31-én.

Poroszlai László vezérigazgató.

Frigyesi Jenő igazgató.

Havass Kálmán főkönyvelő.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Gróf Degenfeld József elnök.

Fehér Miksa alelnök.

Fürst Ödön, Handtel Vilmos, Márk Endre, Ormodi Lajos, Szántó Győző, Jakab János, Schweiger Ödön.

A F E L Ü G Y E L Ő - B I Z O T T S Á G:

Lusztig Károly,

Sámy Béla,

Káposztás János,

Tafler Ignác.

Terhek.	EREDMÉNY-SZÁMLA		Jövedelmek.	
Tisztifizetések és nyugdíjak	71.503	28	Nyeresség áthozat 1911. évről	13.973 91
Adók és illetékek	45.724	62	Tiszta kamat jövedelem	402.209 35
Költségek:			Ingatlanok bérjövödelme	75.622 61
könyvek, nyomtatványok, postaköltségek és különféle kiadások	48.074	46	Jutalékok és különféle nyereségek	66.173 48
Leírások:				
különféle követelésekből	26.986	79		
iroda berendezésekből	937	59		
Árfolyam csökkenés értékpapír állományoknál	18.292	85		
Nyeresség áthozat 1911. évről	13.973	91		
Nyeresség 1912. évben	332.485	86		
	557.979	35		
			557.979	35

Debreczen, 1912 december hó 31-én.

Poroszlai László vezérigazgató.

Frigyesi Jenő igazgató.

Havass Kálmán főkönyvelő.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Gróf Degenfeld József elnök.

Fehér Miksa alelnök.

Fürst Ödön, Handtel Vilmos, Márk Endre, Ormodi Lajos, Szántó Győző, Jakab János, Schweiger Ödön.

A F E L Ü G Y E L Ő - B I Z O T T S Á G:

Lusztig Károly,

Sámy Béla,

Káposztás János,

Tafler Ignác.

